

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική

«Η ευθύνη άσκησης κοινωνικής πολιτικής από τους Ο.Τ.Α. Α΄

Βαθμού: Η Περίπτωση του Δήμου Σαλαμίνας ως φορέα

άσκησης κοινωνικής πολιτικής»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κανδανολέων Ιωάννης

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Αθανάσιος Κατσής, Καθηγητής, επιβλέπων

Δημήτριος Βενιέρης, Καθηγητής, μέλος

Ανδρέας Φερόνας, Επίκουρος Καθηγητής, μέλος

Κόρινθος, 2016

© 2016

Κανδανολέων Ιωάννης

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος, All Rights Reserved

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση αυτής της μελέτης θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους ανθρώπους με την βοήθεια των οποίων κατάφερα να επιτύχω το στόχο μου, τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ.κ. Αθανάσιο Κατσή για την πολύτιμη βοήθειά του καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας καθώς και τα άλλα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, τους καθηγητές μου, κ.κ. Δημήτρη Βενιέρη και κ.κ. Ανδρέα Φερόνα για την βοήθεια και την υποστήριξη τους. Επιπλέον ευχαριστώ θερμά την σύζυγό μου για την αμέριστη συμπαράσταση χωρίς την οποία θα ήταν αδύνατη η πραγματοποίηση αυτής της εργασίας.

Στην κόρη μου
Ελπίδα με όλη μου την αγάπη

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	6
Εισαγωγή.....	7
Α Μέρος: θεωρητική ανάλυση	
Κεφάλαιο 1. Η Κοινωνική πολιτική.....	9
1.1 Ορισμός Κοινωνικής πολιτική.....	9
1.2 Τα χαρακτηριστικά, οι στόχοι και οι αντικειμενικοί σκοποί της Κοινωνικής Πολιτικής.....	11
1.3 Τα πεδία και τα επίπεδα Άσκησης της Κοινωνικής Πολιτικής.....	12
1.4 Συστήματα και Πρότυπα Κοινωνικής Πολιτικής.....	14
1.5 Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική, μοντέλα Ευρωπαϊκού κοινωνικού κράτους.....	15
1.6 Οικονομική κρίση και κοινωνικό κράτος.....	16
Κεφάλαιο 2. Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης.....	17
2.1 Ιστορική εξέλιξη της τοπικής αυτοδιοίκησης.....	17
2.2 Κοινωνική πολιτική και τοπική αυτοδιοίκηση.....	21
2.3 Η άσκηση Κοινωνικής πολιτικής από την τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα.....	22
Β Μέρος: Παρουσίαση του Δήμου Σαλαμίνας	
Κεφάλαιο 3. Η περίπτωση του Δήμου Σαλαμίνας.....	25
3.1 Ιστορικά και δημογραφικά στοιχεία.....	25
3.2 Οργάνωση και λειτουργία του δήμου Σαλαμίνας.....	26
3.3 Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που αφορούν την κοινωνική πολιτική του δήμου Σαλαμίνας.....	28
3.3.1 ΠΟ.ΠΕ.ΣΑ (πολιτισμός-περιβάλλον Σαλαμίνας).....	28
3.3.2 ΑΚΟΙΠΟΠ (άθλησης, κοινωνικής πολιτικής, παιδείας).....	29
3.3.3 Σχολική επιτροπή α κ β θμιας εκπαίδευσης.....	31
3.4 Προγράμματα κοινωνικής πολιτικής του δήμου Σαλαμίνας.....	32
3.4.1 Βοήθεια στο σπίτι.....	32
3.4.2 ΚΑΠΗ.....	33
3.4.3 Κοινωνικό παντοπωλείο.....	34

3.4.4 Κοινωνικό Ιατρείο-Φαρμακείο.....	36
3.4.5 Κοινωνικό φροντιστήριο.....	38
3.4.6 Κέντρο δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.....	38
3.4.7 Κέντρο δια βίου μάθησης.....	39
3.5. Συμπεράσματα θεωρητικού μέρους.....	39
Γ Μέρος: Εμπειρική έρευνα	
Κεφάλαιο 4. Ερευνητικός Σχεδιασμός και Μεθοδολογία.....	41
4.1.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	41
4.1.2 Ερευνητική προσέγγιση.....	41
4.1.3 Είδος της έρευνας.....	42
4.1.4. Βήματα λήψης της συνέντευξης.....	43
4.1.5 Το δείγμα της έρευνας.....	46
Κεφάλαιο 5. Αποτελέσματα της έρευνας.....	46
Κεφάλαιο 6. Συμπεράσματα.....	48
Βιβλιογραφία.....	50
Παραρτήματα.....	54

Περίληψη

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι να αποτυπώσει τις σημερινές συνθήκες οι οποίες επικρατούν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού στον τομέα άσκησης κοινωνικής πολιτικής μέσα από την μελέτη της περίπτωσης του Δήμου Σαλαμίνας διερευνώντας παράλληλα τις επιπτώσεις της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής από την οπτική πλευρά των αιρετών του Δήμου. Η μεθοδολογία της έρευνας στηρίχθηκε στη συλλογή δεδομένων από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση άρθρων, αλλά και μέσα από τη διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας χρησιμοποιώντας ως βασικό εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη. Βασικό συμπέρασμα της εργασίας είναι ότι η μετατόπιση αρμοδιοτήτων και ευθυνών από το κεντρικό στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αναβαθμίζει τη σημασία των αποκεντρωμένων διοικητικών βαθμίδων ενώ ταυτόχρονα συσσωρεύει περισσότερες ευθύνες, με αποτέλεσμα όλες σχεδόν οι δημοτικές αρχές να δυσκολεύονται να αντεπεξέλθουν και να ασκήσουν Κοινωνική Πολιτική λόγω της οικονομικής κρίσης η οποία μαστίζει την χώρα μας.

Λέξεις Κλειδιά:

Κοινωνική, πολιτική, οικονομική, κρίση, αυτοδιοίκηση.

Εισαγωγή

Η αναζήτηση της έννοιας της Κοινωνικής Πολιτικής συνδέεται με τη κοινωνική δικαιοσύνη, τα κοινωνικά δικαιώματα, καθώς και με διαδικασίες, όπως η αναδιανομή πόρων και η κοινωνική προστασία, ακόμα αντικατοπτρίζει τη σχέση της οικονομίας, της κοινωνίας και της πολιτικής με τη φύση και το ρόλο της κοινωνικής πολιτικής. (Βενιέρης, 2009). Ο όρος κοινωνική πολιτική αποτελεί ένα σύνολο μορφών και μεθόδων κοινωνικής δράσης και παρέμβασης, αλλά και ένα αντικείμενο μελέτης και επιστημονικής ανάλυσης των επί μέρους πολιτικών που την συγκροτούν. Αν και ανέκαθεν υπήρχε η άποψη ότι η κοινωνική πολιτική αποτελεί ένα ξεχωριστό επιστημονικό αντικείμενο, σήμερα επικρατεί η άποψη ότι πρόκειται για ένα διεπιστημονικό πεδίο. Αυτό σημαίνει ότι για την ανάπτυξη του θεωρητικού της υπόβαθρου, και των μεθόδων έρευνας, ανάλυσης και παρέμβασης στην πράξη, “συνεργάζεται” και με άλλες επιστήμες όπως η κοινωνιολογία, η δημογραφία, η νομική, η πολιτική και η οικονομική επιστήμη, η κοινωνική ανθρωπολογία, η κοινωνική ψυχολογία, η οικολογία, η στατιστική. (Στασινοπούλου, 2006). Ο R. Titmuss (1971), διεύρυνε την αντίληψη που επικρατούσε για το αντικείμενο της κοινωνικής πολιτικής και εισήγαγε μία άλλη διάστασή της, απελευθερώνοντας την από τα στενά πλαίσια των παροχών με στόχο την ευημερία του ατόμου. Στο έργο του αναφέρει ότι στο πεδίο μελέτης της κοινωνικής πολιτικής δεν πρέπει να απουσιάζει η αναφορά και ανάλυση της ιστορικής εξέλιξης όλων των υπηρεσιών, θεσμοθετημένων ή μη, που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών της ζωής του ατόμου στο περιβάλλον των οικογενειακών και ομαδικών σχέσεων. Από τη μία πλευρά, η κοινωνική πολιτική ασχολείται με τα θέματα της διοίκησης και οργάνωσης των παροχών, αλλά από την άλλη δεν μένει αδιάφορη μπροστά στις ζωές, τις ανάγκες και τις σχέσεις των μελών της κοινότητας.

Δυστυχώς στις μέρες μας έχουμε ένα κοινωνικό κράτος μειωμένης ως ελάχιστης αποτελεσματικότητας όπου η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός εμφανίζουν μεγάλη αύξηση κυρίως κατά τα χρόνια που διαρκεί η κρίση. Αυτό αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την απασχόληση και τις κοινωνικές εξελίξεις το 2014, στην οποία επισημαίνεται ότι τα ποσοστά φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ήταν ήδη υψηλά πριν από την κρίση. Ειδικότερα για την Ελλάδα, το

ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται στα όρια της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε από το 28,1% το 2008 σε 35,7% το 2013, ενώ η ανεργία αυξήθηκε στην Ελλάδα από 3,7% το 2008 σε 18,6% το 2013 (Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2015)

Στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης οι δημοτικές κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να εργάζονται για τη προώθηση των αρχών της ισότητας των δημοτών, την προαγωγή της δημόσιας υγείας, την καταπολέμηση του αναλφαριθμισμού και της ανεργίας, τη στήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων την κοινωνική αλληλεγγύη και την παροχή ευκαιριών προσωπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συμμετοχής σε όλους τους δημότες. Η κοινωνική πολιτική στους Δήμους της χώρας πρέπει να περιλαμβάνει δράσεις που να αφορούν όλους τους δημότες γενικά άλλα και πιο εξειδικευμένα για κάποιες ειδικές κατηγορίες δημοτών όπως ηλικιωμένους, ανέργους, αλλοδαπούς, παιδιά και νέους, ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, Αμεα κλπ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει την κατάσταση που κυριαρχεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον τομέα άσκησης κοινωνικής πολιτικής μέσα από την μελέτη της περίπτωσης του Δήμου Σαλαμίνας και από την οπτική πλευρά των αιρετών του Δήμου καθώς και να αναδείξει τα προβλήματα τα οποία έχουν προκύψει από τις επιπτώσεις της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης στην τοπική κοινωνία. Η εργασία αυτή χωρίζεται στο μέρος της θεωρητικής ανάλυσης, της παρουσίασης του Δήμου και της εμπειρικής διερεύνησης και ολοκληρώνεται σε 6 κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναλύει την Κοινωνική Πολιτική ως έννοια. Το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στον θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει την περίπτωση του Δήμου Σαλαμίνας. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ερευνητικός σχεδιασμός και η μεθοδολογία. Ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο τα αποτελέσματα της έρευνας. Τέλος το έκτο κεφάλαιο αποτυπώνει τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής. Η παρούσα έρευνα ανήκει στη βιβλιογραφική επισκόπηση και επιτόπια έρευνα. Η μεθοδολογία δηλαδή στηρίχθηκε στη συλλογή δευτερογενών δεδομένων, τα οποία συλλέχθηκαν μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση άρθρων αλλά και πρωτογενή δεδομένα, μέσα από τη διεξαγωγή πρωτογενούς ποιοτικής έρευνας χρησιμοποιώντας ως βασικό εργαλείο τη συνέντευξη.

A Μέρος: Θεωρητική ανάλυση

Κεφάλαιο 1. Κοινωνική πολιτική

1.1 Ορισμός της κοινωνικής πολιτικής

Για να ορίσουμε την Κοινωνική Πολιτική πρέπει πρώτα να ορίσουμε την έννοια της και να δούμε το περιεχόμενο και τον ρόλο της. Η λέξη «Κοινωνική» αναφέρεται στην κοινωνία ενώ η λέξη «Πολιτική» δηλώνει μία στρατηγική, μια ιδεολογία, μία δράση και εφαρμογή που ως στόχο έχει να υπηρετήσει τον άνθρωπο και τις ατομικές και κοινωνικές του ανάγκες. Η Κοινωνική Πολιτική είναι μια έννοια που δύσκολα οριοθετείται και αυτό κυριάρχησε κατά τις πρώτες δεκαετίες της ανάπτυξης της ως ακαδημαϊκό αντικείμενο, είναι κυρίως η διερεύνηση των κοινωνικών δράσεων για δικαιότερη διανομή της ευημερίας καθώς και η ανάλυση των συστημάτων ευημερίας. Η Κοινωνική Πολιτική ενσωματώνει ταυτόχρονα τη θεωρία και την πράξη, στη θεωρία Κοινωνική Πολιτική (social policy), είναι το ακαδημαϊκό αντικείμενο το οποίο δεν αποτελεί μια αυτοτελή επιστημονική περιοχή αφού είναι ένα πολυεπιστημονικό και διεπιστημονικό αντικείμενο, το οποίο αναλύεται είτε από μια διαφορετική επιστήμη είτε από ένα συνδυασμό διαφορετικών επιστημών. Στην πράξη οι κοινωνικές πολιτικές (social policies) είναι τα πρακτικά υποκείμενα της Κοινωνικής Πολιτικής, δηλαδή τα πεδία διαμόρφωσης και εφαρμογής της κοινωνικής παρέμβασης που αντιστοιχούν σε επιμέρους συγκεκριμένους τομείς κοινωνικών αναγκών και προβλημάτων. (Βενιέρης, 2015).

Η διατύπωση ενός ορισμού για την κοινωνική πολιτική και η θεωρητική της θεμελίωση, είναι ένα ζήτημα που έχει απασχολήσει πολλούς σύγχρονους διανοητές. Η οριοθέτηση της έννοιας δεν είναι μία εύκολη υπόθεση. Η κοινωνική πολιτική ως όρος είναι αρκετά αμφιλεγόμενος, καθώς παραπέμπει σε δύο διαφορετικά αντικείμενα. Γίνεται αναφορά στον ορισμό της πολιτικής και στον όρο κοινωνικό, δύο έννοιες που ξεχωριστά δεν αντιπροσωπεύουν το ίδιο αντικείμενο. Ως συνέπεια, η βαρύτητα που λαμβάνει ο κάθε ένας διαμορφώνει και το σύνολο του ορισμού που μας ενδιαφέρει. Αν εστιάσουμε στον όρο πολιτική, τότε θα αναφερόμαστε στο σύνολο των κυβερνητικών πολιτικών που έχουν σχεδιαστεί για την προαγωγή κοινωνικών σκοπών ή στόχων (Lewis, 2007) Έτσι Κοινωνική Πολιτική θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η οργανωμένη παρέμβαση του κράτους ή του εκάστοτε φορέα άσκησης εξουσίας, η οποία στοχεύει στην ρύθμιση της κοινωνικής αναπαραγωγής και στην εξασφάλιση της

κοινωνικής συνοχής και ειρήνης μέσα από την αναγνώριση και κάλυψη αναγκών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η επίτευξη της κοινωνικής ευημερίας αποτελεί έναν πολύ σημαντικό αλλά όχι αναγκαίο στόχο της κοινωνικής πολιτικής, ενώ με την κοινωνική αλλαγή, αποτελεί πολύτιμο εργαλείο επίτευξης των στόχων μιας ευρύτερης «κοινωνικής πολιτικής» σε εποχές αναδιάρθρωσης κοινωνικών δομών και σχέσεων σε βάθος και έκταση. Την κοινωνική πολιτική μπορούμε να την κατανοήσουμε μέσα σε συγκεκριμένα ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια και μέσα από τον κυρίαρχο λόγο τον οποίο εκφέρουν οι κύριοι παράγοντες σχεδιασμού και εφαρμογής της, και οι επιστημονικοί μελετητές της. (Στασινοπούλου, 2006)

Σύμφωνα με τον θεμελιωτή του ακαδημαϊκού αντικειμένου της Κοινωνικής Πολιτικής Richard Morris Titmuss «κάθε κοινωνική πολιτική πρέπει να εμπεριέχει τρεις αντικειμενικούς σκοπούς: πρώτον να είναι μια ευεργετική πολιτική που να στοχεύει στην παροχή ευημερίας στους πολίτες, δεύτερον να συνδυάζει οικονομικά και μη οικονομικά μέσα και στόχους προστασίας και τρίτον, να παράγει ένα μέτρο προοδευτικής αναδιανομής των πόρων από τους πλούσιους στους φτωχούς. Ο όρος πολιτική υπονοεί κατά βάση τις αρχές, τη στρατηγική και της επιλογές της δημόσιας πολιτικής, δηλαδή της κυβερνητικής δράσης σε συγκεκριμένα ζητήματα και αποτυπώνει μια πολυσύνθετη διαδικασία.» (Βενιέρης, 2015:18-19)

Η Κοινωνική Πολιτική μεταφράζεται σε μια «προμελετημένη κοινωνική δράση η οποία στηρίζεται σε συγκεκριμένες αξίες και σε αναδιανομή πόρων μεταξύ των μελών της έτσι ώστε να επιτευχθεί ένας στόχος ευρύτερης ή δικαιότερης ευημερίας και να διαμορφωθούν οι απαραίτητες κοινωνικές συνθήκες για προαγωγή της «ευζωίας». Η κοινωνική πολιτική, ως ευρύτερη κοινωνική δράση, λαμβάνει στην πράξη τρεις κυρίως διαστάσεις: πρώτον, της ρύθμισης για προαγωγή της κοινωνικής εναρμόνισης και της κοινωνικής συνοχής (πχ μεσώ καθολικών εξισωτικών κοινωνικών δικαιωμάτων). Δεύτερον, της φορολόγησης για την προστασία των φτωχότερων (πχ μεσώ επιλεκτικών φορολογικών εξαιρέσεων, ελαφρύνσεων και κυρίως, μεσώ δίκαιης γενικής φορολογίας). Τρίτων, της παροχής σε είδος και χρήμα, σε υπηρεσίες και οικονομικές μεταβιβάσεις, για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων κοινωνικής ευημερίας (πχ υγειονομική περίθαλψη, συντάξεις). Η διαμόρφωση της κοινωνικής δράσης συνδέεται άρρηκτα με την επιδίωξη της Κοινωνικής Πολιτικής για κοινωνική αλλαγή μεσώ της καταπολέμησης των ανισοτήτων». (Βενιέρης, 2015:28-29). Συνοψίζοντας λοιπόν θα μπορούσαμε να πούμε ότι, η Κοινωνική Πολιτική είναι ένα διεπιστημονικό, πολυεπιστημονικό, εφαρμοσμένο αντικείμενο που ερευνά την ανταπόκριση των

κοινωνιών στις κοινωνικές ανάγκες και η μελέτη και ανάλυση της προϋποθέτει τη χρήση ενός φάσματος κοινωνικών επιστημών και αντικειμένων, όπως η κοινωνιολογία, τα οικονομικά, η πολιτική, η ιστορία, η ψυχολογία, η φιλοσοφία, το δίκαιο. (Βενιέρης, 2015)

Αν και μορφές κοινωνικής προστασίας παρουσιάζονται αρκετά νωρίς στην ανθρώπινη ιστορία (π.χ. το υπέρ των αδυνάτων βοήθημα στην αρχαία Αθήνα, διάφορα τάγματα μοναχών στο μεσαίωνα), η σύγχρονη έννοια της κοινωνικής προστασίας είναι στενά συνυφασμένη με την έννοια του κοινωνικού κράτους, που σε αρκετές περιπτώσεις αναφέρεται ως κράτος ευημερίας. Η κοινωνική πολιτική έχει ως σκοπό την κοινωνική ανάπτυξη η οποία με την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, των ασθενέστερων εισοδηματικών ομάδων και χάρη στη βελτίωση του κοινωνικού περιβάλλοντος βοηθά την κοινωνία να εξελίσσεται από κοινωνία ατόμων σε κοινωνία ανθρώπων. Έτσι η κοινωνική πολιτική επηρεάζει την διάρθρωση της κοινωνίας και εξελίσσεται σε πολιτική για ολόκληρη την κοινωνία. (Βαρδακούρας, 1980). Η διανοητική και επιστημονική επεξεργασία του φαινομένου του κοινωνικού κράτους αποτέλεσε το γνωστικό αντικείμενο της κοινωνικής πολιτικής. (Σακελλαρόπουλος, 1999) Ακόμη ο Ewald, εντοπίζει τον στόχο της κοινωνικής πολιτικής στην «τεχνολογία του κινδύνου» (Ewald, 2000:174) στην αντιμετώπιση δηλαδή κάποιων κοινωνικών κινδύνων. Οι κοινωνικοί κίνδυνοι είναι φαινόμενα που μπορούν να μετρηθούν και να αξιολογηθούν, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα για την πρόβλεψή τους, ενώ δεν αφορούν μόνο τα δυσάρεστα γεγονότα που μπορεί να συμβούν αλλά όλες τις αλλαγές (γέννηση παιδιού, αλλαγή τόπου διαμονής) που λαμβάνουν χώρα στη ζωή του ατόμου και διαταράσσουν την ισορροπία που μέχρι τότε είχε (Ewald, 2000)

1.2 Τα χαρακτηριστικά, οι στόχοι και οι αντικειμενικοί σκοποί της Κοινωνικής Πολιτικής

Η Κοινωνική πολιτική έχει ένα ευρύτατο πεδίο χαρακτηριστικών αφού εξετάζει πάρα πολλά κοινωνικά ζητήματα. Κύριο χαρακτηριστικό είναι η πολυεπιστημονική της προσέγγιση αφού είναι ένα εφαρμοσμένο επιστημονικό πεδίο το οποίο χρησιμοποιεί εργαλεία άλλων επιστημών με στόχο την αντιμετώπιση των ανθρώπινων αναγκών και στην ιδανικότερη περίπτωση την πρόληψη τους, έχει ένα μεταβαλλόμενο πεδίο αντίστοιχα με τα κοινωνικά προβλήματα τα οποία συχνά αλλάζουν μορφή και χαρακτηριστικά. Ακόμα η Κοινωνική Πολιτική είναι μία κοινωνική παρέμβαση με στόχο την αλλαγή και επιδρά στην κοινωνία ακόμη και με την έλλειψη της. Αποτελεί

κρατική κυρίως κοινωνική παρέμβαση αφού κατά κύριο λόγο ασκείται από το κράτος και εφαρμόζεται κυρίως διαμέσου των κοινωνικών υπηρεσιών οι οποίες είναι και οι εκφραστές της Κοινωνικής Πολιτικής. Ένα ακόμα κύριο χαρακτηριστικό της είναι η διεπιστημονικότητα αφού απαιτεί την διερεύνηση επιστημονικών χώρων όπως η Κοινωνιολογία, τα Οικονομικά, η Ιστορία, η Πολιτική, το Δίκαιο, η Ψυχολογία, η Φιλοσοφία, η Κοινωνική Ανθρωπολογία, η Δημόσια Διοίκηση, η Στατιστική. Αποτελεί μία κατ' εξοχήν εφαρμοσμένη επιστήμη αφού αποτελεί μία πολιτική και μια ιδεολογία που επηρεάζει τη διακυβέρνηση της χώρας και ασκείται συνεχώς χρησιμοποιώντας μεν την θεωρία αλλά με στόχο να την εφαρμόσει. Τέλος η Κοινωνική Πολιτική είναι μία ουμανιστική θεωρία αφού υπηρετεί την ιδεολογία του ανθρώπου και η οποία επηρεάζεται από κοινωνικές αντιλήψεις και πρότυπα με στόχο την κοινωνική βελτίωση. Στόχοι της Κοινωνικής Πολιτικής είναι η αποκατάσταση της άνισης κατανομής των πόρων (με βάση τα κριτήρια της κοινωνικής δικαιοσύνης και την ανάγκη κοινωνικής εναρμόνισης) καθώς και η άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Ακόμα αποσκοπεί στο να είναι μία ωφέλιμη πολιτική που θα επιφέρει ευημερία στην κοινωνία. Η πεμπουσία της Κοινωνικής Πολιτικής είναι η κάθετη (από τους πλουσιότερους στους φτωχότερους) αναδιανομή των πόρων με στόχο την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. (Βενιέρης, 2012)

1.3 Τα πεδία και τα επίπεδα άσκησης της Κοινωνικής Πολιτικής

Η Κοινωνική Πολιτική, όταν επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των βασικών κοινωνικών προβλημάτων, αποτελείται από ένα ευρύτατο φάσμα θεσμών, οργανώσεων και μηχανισμών που καλούνται κοινωνικές υπηρεσίες και δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς: της κοινωνικής ασφάλειας (μέσω της κοινωνικής ασφάλισης και της κοινωνικής πρόνοιας), της υγείας, της απασχόλησης (συνθήκες εργασίας, καταπολέμηση ανεργίας, κατοχύρωση δικαιωμάτων), της εκπαίδευσης, της κατοικίας (στεγαστική Κοινωνική Πολιτική), του περιβάλλοντος, της κοινωνικής εργασίας, της κοινωνικής συμβίωσης (πολιτικές και μέτρα που συντελούν στην αρμονία της κοινωνίας). Έτσι Κοινωνική Πολιτική θεωρείται κάθε σχεδιασμένη, κυρίως κρατική, προσπάθεια συλλογικής παρέμβασης που αποσκοπεί στη δικαιότερη κατανομή των υφιστάμενων περιορισμένων πόρων. Στην πράξη αυτό σημαίνει αναδιανομή πόρων κάθε μορφής προς όφελος ατόμων ή ομάδων που -συγκριτικά- τους στερούνται σε μεγαλύτερο βαθμό ή τους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Με τον τρόπο αυτό η Κοινωνική

Πολιτική καταπολεμά τις κοινωνικές ανισότητες και επιδιώκει την καλύτερη κοινωνική αρμονία, συνοχή και ειρήνη. Στα πλαίσια του εθνικού κράτους, η Κοινωνική Πολιτική ασκείται εξής επίπεδα (Στασινοπούλου, 2006:16): «Στο κεντρικό επίπεδο το κράτος, μέσω των αρμόδιων Υπουργείων του, είναι ο επιτελικός φορέας στον σχεδιασμό και την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής. Καθορίζει το θεσμικό πλαίσιο, το εύρος και το περιεχόμενό της, θέτει τις κύριες κατευθυντήριες γραμμές της και την εξειδικεύει σε συγκεκριμένα μέτρα. Ακόμη, αποφασίζει για τους πόρους και τους θεσμούς μέσα από τους οποίους αυτά θα εφαρμοστούν και είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο. Στο τοπικό επίπεδο η κοινωνική πολιτική ασκείται κυρίως από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Ανάλογα με το βαθμό αποκέντρωσης και το φάσμα των θεσμικών αρμοδιοτήτων της, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να σχεδιάζει και να αποφασίζει για την κοινωνική πολιτική που ασκεί. Συγχρόνως, είναι σημαντικός φορέας εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής του κεντρικού κράτους. Στο τοπικό επίπεδο και στα πλαίσια της ανάδειξης μιας τοπικής κοινωνίας των πολιτών προωθείται η συνεργασία με συλλόγους, εθελοντικές οργανώσεις και πρωτοβουλίες πολιτών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί μεγάλη επίδραση, μέσα από προγράμματα κοινωνικής πολιτικής που υλοποιούν οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, με την δική της χρηματοδότηση και υποστήριξη. Στο υπερεθνικό και παγκόσμιο επίπεδο η κοινωνική πολιτική ασκείται είτε από υπερεθνικούς και διεθνείς φορείς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, είτε ακόμη από διεθνείς Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς. Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική, έχει την εξής διττή έννοια. Αφενός αναφέρεται στις κοινωνικές πολιτικές που ασκούνται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφετέρου στην κοινωνική πολιτική που ασκούν τα όργανα της. Δηλαδή, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν την αρμοδιότητα άσκησης της κοινωνικής πολιτικής τους, ενώ η Ε.Ε. ρυθμίζει αυτά τα θέματα με ήπια νομοθεσία (κυρίως με συστάσεις και ανακοινώσεις), εφαρμόζοντας έτσι την αρχή της επικουρικότητας, σύμφωνα με την οποία το προβάδισμα δίνεται στο εθνικό κράτος και στους φορείς που βρίσκονται εγγύτερα στον πολίτη (π.χ. Ο.Τ.Α.). Ωστόσο, με τη μεγάλη ανάπτυξη επιδοτούμενων προγραμμάτων και τη λειτουργία παρατηρητηρίων, η Ε.Ε. έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την ασκούμενη κοινωνική πολιτική των κρατών μελών, καθώς αποτελεί σημαντική πηγή εξεύρεσης πόρων. Πέρα όμως από αυτά, ασκεί επίσης επιρροή και μέσω άλλων πολιτικών της, που διαμορφώνουν το οικονομικό και πολιτικό

περιβάλλον, μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η ανάγκη για παρεμβάσεις της κοινωνικής πολιτικής σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο»

1.4 Συστήματα και Πρότυπα Κοινωνικής Πολιτικής

Μεταπολεμικά αναπτύχθηκαν τρία πρότυπα οργάνωσης της κοινωνικής πολιτικής, (Titmuss 1974): Το υπολειμματικό πρότυπο κοινωνικής πολιτικής (Residual), το οποίο στηρίζεται από τις φιλελεύθερες ιδέες, αποτελεί τη δεξιά εκδοχή και χαρακτηρίζεται από την προσέγγιση ότι η κάλυψη των αναγκών αποτελεί κατά κύριο λόγο ατομική ευθύνη των ίδιων των πολιτών, με την υποστήριξη της οικογένειας και της τοπικής κοινότητας. Η κρατική παρέμβαση είναι περιορισμένη και θεωρείται αναγκαία μόνο ως ένα «δίχτυ ασφαλείας», για την αποφυγή της κοινωνικής εξαθλίωσης. Στο πρότυπο αυτό η οικογένεια είναι «υποχρεωμένη» να αναλαμβάνει την υποστήριξη του ατόμου όταν αυτό αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες του και το κράτος με την περιορισμένης μορφής παρέμβαση του παρέχει μόνο ένα δίχτυ ασφαλείας (safety net) ώστε να αποφευχθεί η κοινωνική εξαθλίωση. Το βιομηχανικό (αντ)-αποδοτικό πρότυπο (Industrial Achievement-Performance), στο οποίο οι παροχές εξαρτώνται από τις επιδόσεις στην αγορά εργασίας με κυρίαρχη την ατομική ευθύνη. Το θεσμικό αναδιανεμητικό (Institutional Redistributive) του οποίου η θεωρητική βάση βρίσκεται στον σοσιαλδημοκρατικό χώρο για την οικονομία και τον ρόλο του κράτους. Είναι θεσμικό αφού έχει στόχο την εδραίωση θεσμών για την κάλυψη των αναγκών και αναδιανεμητικό αφού για την καταπολέμηση των ανισοτήτων θεωρεί απαραίτητη την αναδιανομή του πλούτου και την δημιουργία ίσων ευκαιριών. «Τα τρία μοντέλα Κοινωνικής Πολιτικής του Titmuss έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα και απηχούν σχηματικά ιδέες και θεωρίες κοινωνιολόγων, φιλοσόφων, οικονομολόγων, και πολιτικών επιστημόνων. Η τυπολογική αυτή διάκριση φωτίζει το περιεχόμενο ενός κλασικού κράτους ευημερίας, τις αξίες και τις αρχές που το διέπουν, τη σχέση του με την οικονομία και την εργασία» (Βενιέρης 2015:110)

«Ωστόσο, η ενδεδειγμένη και διασημότερη ταξινόμηση των μοντέλων ευημερίας, ανήκει στον Esping-Andersen. Ενδεδειγμένη γιατί αφιέρωσε μια πολύχρονη μελέτη στο ζήτημα των μοντέλων με βάση πολυετή συγκριτικά στοιχεία, ενώ ο Titmuss κάποιες σελίδες σε βιβλία του με βάση κυρίως τη μακροσκοπική παρατήρηση. Και διασημότερη γιατί, πέραν της εξαιρετικής ανάλυσης, εμφανίστηκε κατά την περίοδο άνθησης του αντικειμένου της Κοινωνικής Πολιτικής, σε αντίθεση με την τυπολογία

του Titmuss που παρουσιάστηκε σε ένα πρώιμο στάδιο της ακαδημαϊκής ανάδυσης της» (Βενιέρης 2015:110).

Αντίστοιχα με τον Titmuss ο Esping Andersen 1990 διακρίνει τρία συστήματα κοινωνικής πολιτικής (Esping Andersen 1990): Το Φιλελεύθερο (Liberal) αγγλοσαξονικό μοντέλο πρόνοιας που εφαρμόστηκε κυρίως στις ΗΠΑ, την Αυστραλία και την Μ Βρετανία. Οι παροχές που δίνονται από το κράτος είναι περιορισμένες και μόνο σε ομάδες με πολύ χαμηλά εισοδήματα σαν δίκτυ προστασίας, με στόχο ουσιαστικά την αποτροπή της χρήσης του αφού οδηγεί τους χρήστες στον στιγματισμό. Το Συντηρητικό–Κορπορατιστικό πρότυπο (Conservative-corporatist), που αφορά στα συστήματα των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης και έχει ως πυρήνα την κορπορατιστική διαχείριση. Στο πρότυπο αυτό είναι χαρακτηριστική η μερική εμπορευματοποίηση των κοινωνικών παροχών ενώ το άτομο ταυτόχρονα με τη δράση του κράτους θα πρέπει να αναζητά την κάλυψη των αναγκών του από θεσμούς, όπως η οικογένεια ή η εκκλησία. Βασικός στόχος του κορπορατιστικού κράτους πρόνοιας είναι η συντηρητική αναπαραγωγή της κοινωνικής δομής. Τέλος το Σοσιαλδημοκρατικό κράτος πρόνοιας (Social-democratic), που εφαρμόστηκε στις χώρες της Σκανδιναβικής και που προσφέρει υπηρεσίες καθολικού τύπου με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ισότητας θεωρώντας την εξασφάλιση πλήρους απασχόλησης κυρίως ευθύνη του κράτους. Τα κράτη που εντάσσονται στο σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο πρόνοιας παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες κυρίως μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1.5 Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική, μοντέλα Ευρωπαϊκού κοινωνικού κράτους

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η κοινωνική πολιτική δεν εμπίπτει γενικώς στις κύριες αρμοδιότητες της ένωσης και οι κοινωνικές δράσεις της έχουν συντονιστικό και συμπληρωματικό χαρακτήρα ενώ το σύνολο των πολιτικών και των παρεμβάσεων της ουσιαστικά δεν καλύπτει ένα συγκροτημένο πλαίσιο άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής (ITA 2006). Στην Ευρώπη παρατηρούνται 4 τύποι κοινωνικού κράτους (Esping Andersen,1990): Το σκανδιναβικό μοντέλο, το οποίο χαρακτηρίζεται από κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες προς όλους τους πολίτες και από πολιτικές στήριξης της οικογένειας, απασχόλησης και συνεχούς εκπαίδευσης. Το αγγλοσαξονικό μοντέλο, το οποίο χαρακτηρίζεται από κοινωνικές παροχές σε ειδικές κατηγορίες πολιτών και όχι και τόσο αναβαθμισμένες υπηρεσίες για την εργασία, την εκπαίδευση και την οικογένεια. Το ηπειρωτικό μοντέλο, το οποίο αποτελεί κράμα κρατισμού, κορπορατισμού και συστήματος οικογενειακής προστασίας, χαρακτηρίζεται δε από

καλού επιπέδου κοινωνική ασφάλιση και από κοινωνικές παροχές άνισα κατανεμημένες. Το νοτιοευρωπαϊκό μοντέλο, το οποίο παρουσιάζει ανισότητες στις κοινωνικές υπηρεσίες και στην κοινωνική ασφάλιση, ενώ ο οικογενειακός ιστός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κάλυψη των αναγκών κοινωνικής προστασίας των μελών της. Ωστόσο, παρά τους διάφορους τύπους κοινωνικού κράτους μπορούμε να μιλάμε για ένα ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο αφού περισσότερο ή λιγότερο σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, η παραδοχή της σύνδεσης αποτελεσματικής κοινωνικής πολιτικής με την οικονομία και την ανάπτυξη και πιο διευρυμένα και σταθερά κοινωνικά δικαιώματα (N. Τραντάς, 2004).

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να επισημανθεί ότι έως σήμερα «οι θεσμικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο της κοινωνικής πρόνοιας, όπως αναλύονται με βάση τη διάκριση μεταξύ πρωτογενούς και παράγωγου κοινοτικού δικαίου, περιορίζονται μόνο στην κατοχύρωση της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών που διακινούνται στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα όργανα της Κοινότητας δεν παρεμβαίνουν στην οργάνωση και λειτουργία των εθνικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, παραπέμποντας τη ρύθμιση των σχετικών ζητημάτων στις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές διοικήσεις. Και τούτο γιατί ο τομέας της κοινωνικής πρόνοιας υπάγεται στο ευρύτερο πεδίο της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής, που χαρακτηρίζεται από την απουσία δεσμευτικών παρεμβάσεων εκ μέρους των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι οι Ιδρυτικές Συνθήκες τόσο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ρώμη, 1957) όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Μάαστριχτ, 1992) δεν περιέχουν διατάξεις που αναφέρονται αυτοδύναμα στο θεσμό της κοινωνικής πρόνοιας. Η έλλειψη αυτή αιτιολογείται ουσιαστικά με βάση την αρχή της επικουρικότητας που διαπνέει όλους τους άξονες της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής. Πρόκειται για την επιβολή περιορισμών στην έκταση ανάπτυξης των κοινοτικών δράσεων, οι οποίες δεν μπορούν να κατευθύνονται στην εσωτερική διάρθρωση και λειτουργία των εθνικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας (που εξακολουθούν να διατηρούν τη σχετική αυτονομία τους) αλλά ούτε και να προωθούνται μέσω δεσμευτικών θεσμικών μηχανισμών που ουσιαστικά προσανατολίζονται στην εναρμόνιση (harmonization) των εθνικών συστημάτων» (Αμίτσης, 2001:313)

1.6 Οικονομική κρίση και κοινωνικό κράτος

Η διεθνής, η ευρωπαϊκή και η ελληνική οικονομία πλήττονται από το φθινόπωρο του 2008, από μία νέων διαστάσεων οικονομική κρίση και ύφεση, με ιδιαίτερα

χαρακτηριστικά και επιπτώσεις σε σύγκριση με τις οικονομικές κρίσεις κατά τον 20ο αιώνα. “η σημερινή κρίση ξεκίνησε ως κρίση ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου (χρηματοπιστωτική), μετεξελίχθηκε διεθνώς σε κρίση της πραγματικής οικονομίας (οικονομική κρίση και ύφεση) και εξελίσσεται σε κρίση απασχόλησης και εισοδήματος της μισθωτής εργασίας, με την σημαντική αύξηση της ανεργίας και των επιπτώσεών της στο κοινωνικό κράτος διεθνώς, στην Ευρώπη και την Ελλάδα. Ειδικότερα για την Ελλάδα είναι ενδιαφέρον να τονισθεί ότι αυτό που θεωρούμε ως κοινωνικό κράτος είναι ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας σε μεγάλο ή μικρό βαθμό κατακερματισμένο, εξαρτώμενο θεσμικά και μη θεσμικά, ανορθολογικά και ενοχλητικά από το κράτος, με περιορισμένο σε ποσότητα και ποιότητα επίπεδο παροχών, ανεπαρκές και άνισο φορολογικό σύστημα, ελλιπής χρηματοδότηση, κοινωνικές, διαγενεακές ανισότητες κλπ. Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι το κατ’ επίφαση κοινωνικό κράτος στην Ελλάδα είναι θεσμοποιημένα απομακρυσμένο από ένα κοινωνικό κράτος της καθολικότητας, της αναδιανομής του εισοδήματος, της ποιότητας των υπηρεσιών του, της λειτουργικότητας του εκτεταμένου δικτύου ασφαλείας του και της από-εμπορευματοποίησης των δημόσιων αγαθών”. (Ρομπόλης 2013:2)

Οι σφοδρές ανακατατάξεις που βιώνει τα τελευταία χρόνια η ελληνική κοινωνία και η επέκταση των αποτελεσμάτων της οικονομικής κρίσης σε κάθε συνιστώσα της καθημερινότητας των πολιτών έχουν, δυστυχώς, επιφέρει μια διάρρηξη στη διαλεκτική σχέση μεταξύ κοινωνίας και κράτους. Έτσι, η δημιουργία και η στήριξη ενός κοινωνικού κράτους δικαίου, όπως αυτό αποτυπώθηκε και ρητά με τη συνταγματική αναθεώρηση του 1986 στο άρθρο 25, φαίνεται να απειλείται από έντονους τριγμούς, οι οποίοι απειλούν σημαντικά την κοινωνική συνοχή, αλλά και τον τρόπο καθορισμού της ταυτότητας της ελληνικής κοινωνίας από εδώ και στο εξής. (Χάραρης, 2012). Η κρίση συρρικνώνει το κοινωνικό κράτος με τον περιορισμό των κοινωνικών δαπανών για δωρεάν υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση, για οικογενειακά και αναπηρικά επιδόματα, για κοινωνική ασφάλιση και καταπολέμηση της φτώχειας. (Μπαμπανάσης, 2012)

Κεφάλαιο 2 Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα.

Με τον όρο Τοπική Αυτοδιοίκηση αναφερόμαστε στην μορφή εκείνη κρατικής εξουσίας στο τοπικό επίπεδο, που αν και αποτελεί μέρος του κρατικού μηχανισμού και κινείται μέσα στα πλαίσια της κεντρικής κρατικής πολιτικής, χαρακτηρίζεται από

αυτοτέλεια στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί αποκεντρωμένη έκφραση εξουσίας του κράτους (Στασινοπούλου, 1996).

2.1 Ιστορική εξέλιξη της τοπικής αυτοδιοίκησης

Η σημερινή οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, έχει καθοριστεί σημαντικά από την εξέλιξη της οργάνωσης του ίδιου του κράτους. Σε κάθε ιστορική περίοδο το πολιτικό περιβάλλον έπαιξε σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του θεσμού. «Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει μακρά ιστορία, ανατρέχει στην εποχή του Κλεισθένη, ο οποίος χώρισε την Αθηναϊκή Πολιτεία σε εκατό δήμους. Ο κάθε δήμος είχε τη δική του διοικητική περιφέρεια, τη δική του ονομασία και τα δικά του άμεσα, εκλεγμένα από τους κατοίκους του, διοικητικά όργανα. Δήμοι υπήρχαν επίσης και σε άλλες αρχαίες πόλεις, όπως είναι η Αίγινα, η Μίλητος, η Κάλυμνος κλπ. Το πρώτο θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση μετά την επανάσταση του 1821 αποτελούν οι νόμοι της 12/30 Απριλίου 1822 της Α' Εθνικής Συνέλευσης της Επιδαύρου «περί οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών» και της 29 Νοεμβρίου 1822 «περί εκλογής των παραστατών». Οι βάσεις όμως για ένα αποκεντρωμένο σύστημα διοίκησης στην μετεπαναστατική Ελλάδα μπήκαν το 1828 από τον Ιωάννη Καποδίστρια με την καθιέρωση των Κοινοτικών και Επαρχιακών Δημογεροντιών. Το σύστημα όμως αυτό ήταν ουσιαστικά στη φιλοσοφία του και στην εφαρμογή του ένα σύστημα τοπικής διοίκησης μάλλον, που ταυτιζόταν με την Κεντρική Διοίκηση, παρά ένα σύστημα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έτσι, με τις ρυθμίσεις που εισήγαγε ο Καποδίστριας μετέτρεψε τις αυτοδιοικούμενες κοινότητες σε παραρτήματα του διοικητικού μηχανισμού και διόρισε κυβερνητικούς επίτροπους που ασκούσαν την τοπική διοίκηση στο όνομά του. Τελείως διαφορετική ήταν η διάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που καθιερώθηκε στην εποχή της Αντιβασιλείας. Με το νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1833 «περί συστάσεως των Δήμων» καταργήθηκαν οι κοινοτικές και επαρχιακές δημογεροντίες και καθιερώθηκε ο θεσμός του δήμου. Οι δήμοι διαβαθμίστηκαν σε τρεις τάξεις ανάλογα με τον πληθυσμό, ενώ για τον καθορισμό της έκτασης λήφθηκαν υπόψη τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής. Για να συσταθούν δήμοι έπρεπε να υπάρχουν τουλάχιστον 300 κάτοικοι, ενώ τα χωριά που είχαν λιγότερους κατοίκους έπρεπε να συγχωνευθούν. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκαν αρχικά 750 δήμοι, οι οποίοι αργότερα με το νόμο της 16/22 Σεπτεμβρίου 1840 περιορίστηκαν σε 250. Οι λόγοι που επέβαλαν τις συγχωνεύσεις αυτές και γενικότερα τη δημιουργία όλο και μεγαλύτερων μονάδων όσο διάστημα ίσχυε

ο νόμος του 1833 δεν αναφέρονται σε κανένα επίσημο κείμενο. Πιστεύεται, όμως, από τους μελετητές της Ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης ότι η βασική αιτία για την μείωση του αριθμού των ΟΤΑ ήταν ότι με τον τρόπο αυτό διευκολυνόταν η άσκηση εξουσίας από την Κεντρική Διοίκηση μέσω των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης . Σταθμό στην εξέλιξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος ΔΝΖ' του 1912. Με το νόμο αυτό υπήρξε εντελώς διαφορετική αντιμετώπιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι διατάξεις του, ιδιαίτερα όσον αφορά τα οικονομικά, υπήρξαν πρωτοποριακές. Όσον αφορά τη δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το νόμο αυτό διατηρήθηκαν οι δήμοι και επανήλθε ο θεσμός της κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, με το νόμο ΔΝΖ', δήμους αποτελούσαν οι πρωτεύουσες των νομών και οι πόλεις με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους, ενώ για τις κοινότητες το ελάχιστο όριο ήταν, πλην ορισμένων εξαιρέσεων, οι 300 κάτοικοι. Κατά την εφαρμογή του νόμου δημιουργήθηκαν περίπου 6.000 δήμοι και κοινότητες, αριθμός τεράστιος για τα δεδομένα της εποχής, ο οποίος παραμένει μέχρι σήμερα σχεδόν αμετάβλητος. Όσον αφορά το Σύνταγμα, το πρώτο που αναφέρεται ουσιαστικά σε θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι αυτό του 1927. Σύμφωνα με το άρθρο 107 το κράτος διαιρείτο σε περιφέρειες, μέσα στις οποίες οι πολίτες θα μπορούσαν να διαχειρίζονται απευθείας τις τοπικές υποθέσεις που θα προσδιόριζε ο νόμος. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έπρεπε να είναι τουλάχιστον δύο βαθμών, όπου την πρώτη βαθμίδα θα αποτελούσαν οι κοινότητες. Με την έκδοση σχετικού νόμου το κράτος θα μπορούσε να ασκεί μόνο ανώτατη εποπτεία στους ΟΤΑ χωρίς να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, ενώ παράλληλα θα μπορούσε να τους ενισχύει οικονομικά. Δυστυχώς, όμως, δεν εκδόθηκαν οι αναγκαίοι νόμοι που προέβλεπε το άρθρο 107 και έτσι δεν υλοποιήθηκαν όσα προέβλεπε το Σύνταγμα. Αντίθετα, το 1935 καταργήθηκε η σχετική διάταξη και επανήλθε η δομή που ίσχυε με το νόμο ΔΝΖ' του 1912. Με το Σύνταγμα του 1952 παρέμεινε η δομή αμετάβλητη, ενώ με το Σύνταγμα του 1975 επήλθαν ορισμένες σημαντικές αλλαγές, οι οποίες αναλύονται στη συνέχεια. Το σημερινό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προσδιορίζεται από το Σύνταγμα του 1975. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση διαρθρώνεται σε βαθμίδες, όπου την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες αφήνεται να ορισθούν με νόμο. Με το άρθρο αυτό γίνεται πολύ πιο σαφής η διάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε βαθμίδες από ότι με την αντίστοιχη διάταξη του Συντάγματος του 1927, ενώ παράλληλα αφήνεται στον κοινό νομοθέτη να διαρθρώσει κατά τέτοιο τρόπο το

σύστημα, έτσι ώστε να προσαρμόζεται καλύτερα στις συνθήκες και στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας. Το Σύνταγμα του 1975 ορίζει, επίσης, ότι η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους ΟΤΑ και ότι οι ΟΤΑ απολαμβάνουν διοικητική αυτοτέλεια. Το κράτος ασκεί εποπτεία στους ΟΤΑ χωρίς να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, ενώ παράλληλα φροντίζει για την εξασφάλιση των πόρων που απαιτούνται για την εκπλήρωση της αποστολής τους». (Τάτσος, 1988:15-17). Ένα σημαντικό βήμα προς την αποκέντρωση αποτέλεσε ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας του 1980. Ο κώδικας επιδιώκει τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. Με στόχο την αποκέντρωση και την ενίσχυση των αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα, προτρέπει την ενίσχυση της αυτονομίας των τοπικών εξουσιών για τη διεκπεραίωση των τοπικών υποθέσεων. (Σιούτης, 1980). Με το Νόμο 1622/86 άλλαξε ριζικά η δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η λειτουργία και σημασία των ΟΤΑ μπήκαν σε εντελώς νέα βάση. Πιο συγκεκριμένα, με το Νόμο 1622/86 προβλέπεται η ύπαρξη δύο βαθμίδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και μίας βαθμίδας περιφερειακής διοίκησης ως εξής: Τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, τους αποτελούν οι δήμοι οι οποίοι είναι αρμόδιοι να καλύπτουν όλο το φάσμα των τοπικών υποθέσεων και έργων. Επειδή όμως αυτό είναι αδύνατο να γίνει με το μέγεθος που έχουν σήμερα οι ΟΤΑ, προβλέπεται ο καθορισμός γεωγραφικών ενοτήτων μέσα στις οποίες συνενώνονται οι κοινότητες και η παροχή για μια τριετία μιας σειράς οικονομικοί κινήτρων σε όσους ΟΤΑ θελήσουν να συνενωθούν και να αποτελέσουν το νέο δήμο. Τη δεύτερη βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν οι νομοί. Στο επίπεδο αυτό ασκούνται οι επιτελικές λειτουργίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κυρίως αναπτυξιακού σχεδιασμού, κατασκευής έργων κλίμακας νομού και προσφοράς υπηρεσιών ανώτερου επιπέδου, όπως είναι η υγεία, η παιδεία, η συγκοινωνιακή υποδομή κλπ. Παραμένει όμως στο νομό η παρουσία της κρατικής διοίκησης (νομαρχία) με σαφώς καθορισμένες αρμοδιότητες. Το τρίτο επίπεδο διοίκησης το αποτελούν οι περιφέρειες. Οι περιφέρειες δεν αποτελούν βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά περιφερειακή αποκέντρωση του κρατικού δημόσιου τομέα με τη συμμετοχή και αιρετών εκπροσώπων και βαθμό ολοκλήρωσης της διαδικασίας του δημοκρατικού προγραμματισμού. (Τάτσος, 1988). Τέλος με το νόμο Καλλικράτη 3582/2010 ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας αποτελείται πλέον από 335 δήμους, 13 Περιφέρειες και επτά Γενικές Διευθύνσεις, ενώ καταργούνται οι 104 κοινότητες και οι 54 νομαρχίες. Οι νέοι δήμοι έχουν ελάχιστο πληθυσμό τους 10.000 κατοίκους. Στις μητροπολιτικές περιοχές των πολεοδομικών συγκροτημάτων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, το παραπάνω όριο προσδιορίζεται στους

25.000 κατοίκους. Στους ορεινούς δήμους το όριο είναι 2.000 κάτοικοι, ενώ κάθε νησί θα αποτελεί και ανεξάρτητο δήμο. Μία από τις σημαντικότερες καινοτομίες του νομοσχεδίου είναι η πενταετής θητεία των αιρετών α' και β' βαθμού, ενώ οι εκλογές για την ανάδειξη νέων δημάρχων και περιφερειάρχων θα γίνεται ταυτόχρονα με τις ευρωεκλογές. Τα 6.000 νομικά πρόσωπα των δήμων μειώνονται σε 2.000, ενώ προβλέπεται ολοκληρωμένο πρόγραμμα εξυγίανσης των υπερχρεωμένων ΟΤΑ. Οι δήμοι του «Καλλικράτη» τροφοδοτούνται από τον Φόρο Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, αλλά και το Φόρο Ακίνητης Περιουσίας. Σχετικά με τους δημοτικούς συμβούλους, οι 16.150 από όλη τη χώρα συμπυκνώνονται στους μισούς, το ίδιο και οι 195 αντινομάρχης που αντικαθίστανται από τους μισούς περίπου περιφερειάρχες. Επίσης, από τους 1.396 νομαρχιακούς συμβούλους θα μείνουν μόλις 703 περιφερειακοί σύμβουλοι. Σε κάθε δήμο άνω των 10.000 κατοίκων και σε κάθε Περιφέρεια συστήνεται Επιτροπή Διαβούλευσης για να έχει τη δυνατότητα κάθε πολίτης να εκθέτει τις προτάσεις του για κάθε θεσμικό, συλλογικό ή και ιδιαίτερο θέμα που μπορεί να απασχολεί την κοινότητα στην οποία ζει. Ακόμα συστήνεται και λειτουργεί σε κάθε δήμο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί το ζήτημα της μετανάστευσης. (Ν. Καλλικράτη, 2010)

2.2 Κοινωνική πολιτική και τοπική αυτοδιοίκηση.

Στο τοπικό επίπεδο η κοινωνική πολιτική ασκείται κυρίως από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμους και Περιφέρειες). Οι διαστάσεις και οι λειτουργίες της κοινωνικής πολιτικής θεμελιώνονται σήμερα σε αντίστοιχες διευρυμένες σχέσεις μεταξύ κοινωνίας και κράτους καθώς και σε ισχυρούς ενδιάμεσους θεσμούς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ως ιδιαίτερος θεσμός ,λοιπόν, κοινωνικής πολιτικής η πρώτου βαθμού κυρίως Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται σήμερα να διαδραματίσει ένα εξαιρετικά ενεργό ρόλο τόσο στις διαδικασίες διαμόρφωσης όσο και στις διαδικασίες υλοποίησης της κοινωνικής πολιτικής, στα πλαίσια της διοικητικής της αρμοδιότητας (Δρακάκης, 2005). Δυστυχώς όμως, «ο συγκεντρωτισμός στην άσκηση της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας παραμένει ουσιαστικά αμείωτος, με συνέπεια η ύπαιθρος να περιθωριοποιείται με ραγδαίους ρυθμούς, αλλά και γιατί η όποια μεταφορά αρμοδιοτήτων στην περιφέρεια πέρα από το ότι αναδιατάσσει τη γενική κατάσταση της εξάρτησής της από το κέντρο, έδειξε και την θεσμική και λειτουργική ‘ανωριμότητα’ και ανεπάρκεια και της ίδιας της αυτοδιοίκησης. Βασικός στόχος και άξονας της

σύγχρονης δημοκρατικής διακυβέρνησης είναι η λειτουργική και οργανωτική ενδυνάμωση των θεσμών της αποκέντρωσης και της αυτοδιοίκησης, ώστε να μπορέσουν να επιτελέσουν τον θεμελιώδη ρόλο τους για την εξυπηρέτηση του πολίτη στον πληρέστερο βαθμό και στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο καθώς και για την αντιμετώπιση των τοπικών προβλημάτων και την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους με τρόπο ώστε να προάγεται η ισόρροπη εθνική ανάπτυξη». (Μακρυδημήτρης, 2011)

Τα τελευταία χρόνια αρχίζει να αναπτύσσεται και στη χώρα μας μια τάση αποκέντρωσης των κοινωνικών υπηρεσιών με την τοπική αυτοδιοίκηση να παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα στον τομέα αυτό αφού είναι πιο ευέλικτη στη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή πρωτοποριακών προγραμμάτων, ενώ αποτελεί το καταλληλότερο επίπεδο ανάπτυξης πρωτοβουλιών εθελοντισμού και κοινωνικής αλληλεγγύης. Έτσι η κοινωνική πολιτική που ασκείται από τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης έχει διαμορφωθεί στα πλαίσια του αποκεντρωμένου κράτους. Ο ρόλος των δήμων ως προς την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών αναδείχθηκε ως κεντρικός, προκειμένου να καλύψει αποτελεσματικότερα τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Πολλά προβλήματα υπήρξαν και υπάρχουν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή και ειδικά τα τελευταία χρόνια το κράτος διαρκώς προβαίνει σε διάφορες μεταρρυθμίσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση, παλαιότερα με το σχέδιο «Καποδίστριας» αλλά και τώρα με τον «Καλλικράτη». Το μοντέλο κοινωνικής παρέμβασης των ΟΤΑ στηρίζεται στη διάκριση μεταξύ των οργάνων που σχεδιάζουν και των οργάνων που υλοποιούν και παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από τα Δημοτικά Συμβούλια, ενώ συνήθως οι Δήμαρχοι και οι Αντιδήμαρχοι ορίζονται ως υπεύθυνοι για την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής στο Δήμο ως πρόεδροι του οργανισμού, των ΝΠΔΔ και των Δημοτικών Επιχειρήσεων. (Σφήκας, 2012)

2.3 Η άσκηση Κοινωνικής πολιτικής από την τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την έννοια της αυτοδιοίκησης η οποία κατοχυρώνεται και από το Σύνταγμα της Ελλάδος, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να σχεδιάζει και να αποφασίζει για την κοινωνική πολιτική που ασκεί, στα πλαίσια όμως των όσων ο νόμος ορίζει. Συγχρόνως, είναι σημαντικός φορέας εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής του κεντρικού κράτους (π.χ. πληρωμή επιδομάτων και κοινωνικών βοηθημάτων). Στην χώρα μας οι Δήμοι αναπτύσσουν προγράμματα κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης για ηλικιωμένους – είναι γνωστά τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), ευπαθείς πληθυσμούς, για νέους και ανέργους. Κύριος στόχος

των προγραμμάτων τους είναι η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και η ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών για την εξασφάλιση της ποιότητας ζωής τους. Πολλά προγράμματα που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και τον πολιτισμό εμπίπτουν και στην κοινωνική πολιτική. Στο τοπικό επίπεδο, επίσης, και στα πλαίσια της ανάδειξης μιας τοπικής κοινωνίας των πολιτών προωθείται η συνεργασία με συλλόγους, εθελοντικές οργανώσεις και πρωτοβουλίες πολιτών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί μεγάλη επίδραση μέσα από προγράμματα κοινωνικής πολιτικής που υλοποιεί η αυτοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού με την δική της χρηματοδότηση και υποστήριξη. (Στασινοπούλου, 2006)

Η εμπλοκή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής έχει αναδείξει πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Συγκεκριμένα, τα πλεονεκτήματα, που απορρέουν από την ενίσχυση των αυτοδιοικητικών δομών στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής είναι τα ακόλουθα:

- Η τοπική αυτοδιοίκηση δείχνει πιο κατάλληλη για την παροχή των κοινωνικών υπηρεσιών, δεδομένου ότι βρίσκεται πιο κοντά σε αυτούς στους οποίους απευθύνονται οι υπηρεσίες αυτές και έτσι μπορεί να παρεμβαίνει πιο άμεσα.
- Η τοπική αυτοδιοίκηση, μπορεί να διαγνώσει, καταγράψει και αξιολογήσει καλύτερα τις κοινωνικές ανάγκες στις περιοχές της αρμοδιότητάς της. (Κοντιάδης κ.α, 2006)
- Η τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, μπορούν να βοηθήσουν πιο δυναμικά στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής και να καλύψουν τα κενά που υπάρχουν.
- Τέλος, η αναβάθμιση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον τομέα της κοινωνικής προστασίας συνδέεται με τα θετικά αποτελέσματα που αναμένονται να προκύψουν από την επέκταση του προνοιακού πλουραλισμού, δηλαδή της δημιουργίας τοπικών συμφώνων μεταξύ κρατικών οργανισμών, οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινωνικών Φορέων, μη κερδοσκοπικών οργανισμών, εθελοντικών οργανώσεων κλπ, για την αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου κοινωνικού κινδύνου, π.χ. ανεργία, κοινωνικός αποκλεισμός, επισφαλής στέγαση, φτώχεια, ελλιπής εκπαίδευση, με παράλληλη μείωση των κοινωνικών ευθυνών του κράτους. (Ρομπόλης κ.α, 1998)

Παρ' όλα αυτά, από την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σχεδιασμό και άσκηση κοινωνικής πολιτικής υπάρχει και το μειονέκτημα ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος διαμόρφωσης γεωγραφικών ανισοτήτων στην παροχή υπηρεσιών

κοινωνικής προστασίας και διάσπασης του συστήματος: «Το ζήτημα των περιφερειακών ανισοτήτων καθώς και ο συνακόλουθος ανταγωνισμός ακόμη και στο πλαίσιο του ίδιου εθνικού κράτους διαμορφώνουν επιπλέον πιέσεις για τα (προνοιακά) συστήματα κυρίως όταν η συμμετοχή των τοπικών (υποεθνικών) φορέων είναι διευρυμένη. Επιπλέον, η διάσταση αυτή του ανταγωνισμού και της κατά τόπους συγκρότησης μηχανισμών κοινωνικής προστασίας σε επίπεδο περιφέρειας, νομαρχιακών διαμερισμάτων, δήμων συνιστά απειλή για τις συλλογικές και σε εθνικό επίπεδο ρυθμίσεις, καθώς διασπώνται με τον τρόπο αυτό η ενότητα των παροχών, η συνέχεια του συστήματος κοινωνικής προστασίας και διαμορφώνονται χωρικές μονάδες-νησίδες κοινωνικής προστασίας εντός του εθνικού κράτους». (Σκαμνάκης,2005:275)

Ο διαρκώς διευρυνόμενος ρόλος των Ο.Τ.Α. συμπεριέλαβε, κυρίως από τη δεκαετία του '90 και μετά, και το πεδίο της κοινωνικής πολιτικής αφού οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι ήταν λόγω του ρόλου τους πιο κοντά στην τοπική κοινωνία άρα και στο σημείο που γεννιόνταν τα κοινωνικά προβλήματα, αρα μπορούσαν να αναπτύξουν και αποτελεσματικότερες τεχνικές για την επίλυση τους. Έτσι η κεντρική εξουσία, στην προσπάθειά της να ελέγξει και να υπερβεί το περίφημο «στρες του κράτους», δηλαδή την αυξανόμενη αδυναμία για έναν αποτελεσματικό κεντρικό χειρισμό όλων των ζητημάτων που αναδύονται από τις λεπτομέρειες της εφαρμογής και των τεχνικών προβλημάτων, επεδίωξε να μεταφέρει τα διαχειριστικά ζητήματα στους τοπικούς θεσμούς (Campbell, 1982)

Σήμερα η δυνατότητα των ΟΤΑ να ασκούν κοινωνική πολιτική είναι θεσμοθετημένη και αναπτύσσουν πλήθος προγραμμάτων για την κοινωνική ένταξη των ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων. Ειδικότερα, το άρθρο 75 του Ν.3463/2006 του νέου κώδικα δήμων και κοινοτήτων αναφέρει ότι «Οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας». Ακόμη ο κώδικας υπογραμμίζει ότι «οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας». Το περιεχόμενο του κώδικα κατηγοριοποιεί ενδεικτικά τα πεδία των αρμοδιοτήτων για τοπικές υποθέσεις, τα οποία κατατάσσονται στους εξής τομείς: ανάπτυξη, περιβάλλον, ποιότητα ζωής και

εύρυθμη λειτουργία των πόλεων και των οικισμών, απασχόληση, κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός και πολιτική προστασία.

Επίσης με το νόμο 3463/2006 θεσμοθετείται η δυνατότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης στη άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Ειδικότερα για τον τομέα της Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, το έργο και οι αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης σύμφωνα με το νέο κώδικα δήμων και κοινοτήτων διευρύνονται και περιλαμβάνουν τα εξής (Σκαμνάκης, 2006):

- την εφαρμογή πολιτικών ή τη συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων, όπως και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.
- την εφαρμογή πολιτικών ή τη συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας.
- τη μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης.
- τη σχεδίαση, την οργάνωση, τον συντονισμό και την εφαρμογή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρειά τους, με τη δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας.
- τον σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων ή τη συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούτων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.
- την προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου και της Κοινότητας.

Κεφάλαιο 3: Η περίπτωση του Δήμου Σαλαμίνας

3.1 Ιστορικά και δημογραφικά στοιχεία του Δήμου Σαλαμίνας

Η Σαλαμίνα, γνωστή από την αρχαιότητα και ως Κούλουρη είναι το μεγαλύτερο νησί του Σαρωνικού Κόλπου και το πιο κοντινό στις ακτές της Αττικής. Βρίσκεται ΒΔ του Σαρωνικού Κόλπου και έναντι του Κόλπου της Ελευσίνας (νοτιοδυτικά του νομού Αττικής). Πρωτεύουσά της είναι η ομώνυμη πόλη. Έχει πληθυσμό 39.220, έκταση 95 τετραγωνικά χιλιόμετρα και είναι το νησί με την μεγαλύτερη πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού στη Ελλάδα. Κατά την θερινή περίοδο ο πληθυσμός της Σαλαμίνας σημειώνει τεράστια αύξηση, καθώς υπολογίζεται κοντά στις 280.000. Η Σαλαμίνα είναι η πατρίδα του ομηρικού βασιλιά Αίαντα του Τελαμώνιου και του τραγικού ποιητή Ευριπίδη. Έγινε διεθνώς γνωστή από την ομώνυμη Ναυμαχία που συνέβη το 480 π.χ., ανάμεσα στους Έλληνες και στην Περσική Αυτοκρατορία, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν η νίκη των Ελλήνων και το οριστικό τέλος στα σχέδια των Περσών να εξαπλωθούν στην Ευρώπη. Ακόμα στη Σαλαμίνα βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Ναυστάθμου Σαλαμίνας. Το νησί της Σαλαμίνας χωριζόταν αρχικά σε δύο δήμους, τον δήμο Σαλαμίνας που ιδρύθηκε το 1835 και τον δήμο Αμπελακίων που ιδρύθηκε το 1998. Οι δύο δήμοι διατηρήθηκαν μέχρι τον Νοέμβριο του 2010 οπότε συγκρότησαν τον ενιαίο Δήμο Σαλαμίνας, όπως προβλέπεται από το νόμο Καλλικράτη, για την τοπική αυτοδιοίκηση.

3.2 Οι υπηρεσίες του Δήμου Σαλαμίνας

Το δημοτικό συμβούλιο του δήμου Σαλαμίνας απαρτίζεται από 33 δημοτικούς συμβούλους και τον δήμαρχο. Οι αντιδήμαρχοι που έχουν οριστεί είναι πέντε (Δήμος Σαλαμίνας, 2015) : Ο αντιδήμαρχος Κοινωνικών Υπηρεσιών, Παιδείας και Πολιτισμού έχει την εποπτεία και τον έλεγχο ορθής λειτουργίας της διαδικασίας καταβολής επιδομάτων σε όσους έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας (Προνοιακά επιδόματα), την έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας, την χορήγηση κάρτας αναπηρίας, τον έλεγχο της διαδικασίας δωρεάν παραχώρησης οικημάτων ένεκα απορίας ή λοιπών σοβαρών λόγων, την υλοποίηση προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής που οργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας ή άλλα Υπουργεία και φορείς καθώς και Προγραμμάτων δημόσιας υγείας που χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης έχει την ευθύνη για την εκπόνηση και εκτέλεση προγραμμάτων δια βίου μάθησης, είναι υπεύθυνος πολιτικού σχεδιασμού του δήμου σε θέματα παιδείας και εφαρμογής των προγραμμάτων προληπτικής ιατρικής και υγείας και τέλος υπεύθυνος περισυλλογής αδέσποτων ζώων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Ο αντιδήμαρχος Περιβάλλοντος Πρασίνου και καθαριότητας έχει ως αρμοδιότητες την οργάνωση

συνεργείων περισυλλογής απορριμμάτων, τον έλεγχο και παρακολούθηση της διαδικασίας περισυλλογής απορριμμάτων, την μέριμνα για την απομάκρυνση των απορριμμάτων και την τελική εναπόθεσή τους, την φροντίδα για την καθαριότητα - ευπρεπισμό - προσβασιμότητα του οδικού δικτύου της πόλης, των κοινοχρήστων χώρων και των Δημοτικών κτιρίων, την εισήγηση προγραμμάτων για την εύρυθμη λειτουργία του σταθμού αυτοκινήτων του Δήμου, την εισήγηση προμήθειας μηχανολογικού εξοπλισμού και νέων εγκαταστάσεων, τον προγραμματισμός και επίβλεψη των εργασιών επισκευής - συντήρησης των οχημάτων του Δήμου. Ακόμη είναι υπεύθυνος ελέγχου των υπηρεσιακών οχημάτων από Κ.Τ.Ε.Ο. και έχει την επίβλεψη και τον έλεγχο της διαδικασίας ανακύκλωσης συσκευασιών καθώς και της τελικής διάθεσης των ανακυκλώσιμων υλικών, τη ρύθμιση θεμάτων περιβαλλοντικής προστασίας, την επίβλεψη και συντήρηση των χώρων πρασίνου, τη μέριμνα για την περισυλλογή και απόσυρση των εγκαταλελειμμένων οχημάτων. Ο αντιδήμαρχος της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών έχει ως αρμοδιότητες την παρακολούθηση ορθής εκτελέσεως Δημοτικών έργων (ένταξη περιοχών και επέκταση σχεδίου πόλης, οδοποιία, αποχέτευση κ.α.), την παρακολούθηση μελετών που εκπονούνται από την Τεχνική Υπηρεσία και μηχανολογικών έργων, την παρακολούθηση έργων στις παιδικές χαρές. Ο αντιδήμαρχος Διοικητικών υπηρεσιών και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης έχει ως αρμοδιότητες τη συντήρηση και ευθύνη καλής λειτουργίας και ευπρεπούς εμφάνισης των Δημοτικών κτιρίων και των κοινοχρήστων χώρων καθώς και τη μέριμνα για την ασφάλεια των εργαζομένων και των επισκεπτών σε αυτά όπως επίσης και την εποπτεία, τον έλεγχο και τον συντονισμό των συνεργείων της τεχνικής υπηρεσίας σε θέματα που αφορούν αποκατάσταση φθορών οδοστρώματος, οδοποιία, αποχέτευση και οικοδομικές εργασίες, τέλος έχει την ευθύνη σε θέματα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Διαφάνειας. Τέλος ο πέμπτος αντιδήμαρχος έχει την ευθύνη της λειτουργίας των Δημοτικών Υπηρεσιών που βρίσκονται στα όρια της Δημοτικής Ενότητας Αμπελακίων και μεριμνά για την καλή κατάσταση του εξοπλισμού που βρίσκεται στη Δημοτική Ενότητα Αμπελακίων, την υπογραφή βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων πλην χρηματικών ενταλμάτων, τα οποία εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της Δημοτικής Ενότητας Αμπελακίων. Ακόμη είναι σε συνεχή συνεργασία με τους Προέδρους των Συμβουλίων της Δημοτικής Ενότητας Αμπελακίων για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των τοπικών προβλημάτων.

Ο Δήμος Σαλαμίνας εποπτεύει τα παρακάτω Νομικά Πρόσωπα (Δήμος Σαλαμίνας, 2015) :

- ΠΟ.ΠΕ.ΣΑ (Πολιτισμού, Περιβάλλοντος Σαλαμίνας).
- Α.ΚΟΙ.ΠΟ.Π (Άθλησης, Κοινωνικής Πολιτικής και Παιδείας).
- Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Σαλαμίνας.
- Βιβλιοθήκης και Μουσείου Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας.
- Σχολικής Επιτροπής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Σχολικής Επιτροπής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

3.3 Νομικά Πρόσωπα Δήμου Σαλαμίνας που αφορούν την κοινωνική πολιτική του δήμου Σαλαμίνας.

3.3.1. ΠΟ.ΠΕ.ΣΑ (Πολιτισμού, Περιβάλλοντος Σαλαμίνας).

Ο σκοπός του Νομικού Προσώπου έτσι όπως δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Αρ. Φύλλου: 1565 στις 27 Ιουνίου 2011 είναι η οργάνωση και η λειτουργία των υπηρεσιών πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών των κατοίκων ως εξής (Δήμος Σαλαμίνας, 2015):

Α. Στον τομέα του πολιτισμού:

- Τη δημιουργία και ανάπτυξη πνευματικής, καλλιτεχνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας στην περιοχή του Δήμου Σαλαμίνας για την καλλιέργεια και ανάπτυξη του Πνευματικού και Πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων.
- Την ευαισθητοποίηση των κατοίκων του Δήμου και ειδικότερα των νέων, για τη δημιουργική αξιοποίηση και διάθεση του ελεύθερου χρόνου τους.
- Τη διοργάνωση και η συνδιοργάνωση με άλλους πολιτιστικούς φορείς διαλέξεων, σεμιναρίων, συναυλιών, εκθέσεων, προβολών και γενικά εκδηλώσεων για τη διατήρηση εθίμων και τοπικών παραδόσεων των περιοχών του Δήμου ή και που αναβαθμίζουν την τέχνη και τον πολιτισμό.
- Τη δημιουργία και η λειτουργία στις δημοτικές ενότητες του Δήμου Ωδείων, χορωδιών, λαογραφικών κέντρων, εργαστηρίων φωτογραφίας, θεατρικών ομιλιών, κινηματογραφικών λεσχών, δημοτικών βιβλιοθηκών, μουσείων και εκθέσεων.
- Την έκδοση βιβλίων και λευκωμάτων, η συγκέντρωση και προβολή λαογραφικού υλικού, οπτικοακουστικού υλικού, ταινιών, βίντεο, καθώς και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων με σκοπό την προβολή των υπηρεσιών πολιτισμού, την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού, την προώθηση

πολιτιστικών ανταλλαγών και υποβοήθηση ερασιτεχνικών σχημάτων τοπικών συλλογών.

➤ Τη συνεργασία και ανταλλαγή πολιτιστικών κ.λ.π εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων με αντίστοιχους φορείς Δήμων της χώρας μας, των αδελφοποιημένων με τον Δήμο Σαλαμίνας Δήμων και με φορείς τόσο των χωρών της Ευρώπης όσο και λοιπών χωρών.

B. Στον τομέα περιβάλλοντος:

➤ Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των κατοίκων στη διαχείριση του Φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

➤ Η εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, η προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία του εδάφους και η καταπολέμηση της ρύπανσης, η μελέτη για την προστασία έναντι φυσικών καταστροφών και η αντισεισμική προστασία.

➤ Η ενίσχυση του εθελοντισμού και των εθελοντικών ομάδων που έχουν κοινούς στόχους στη διατήρηση και αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Για την προώθηση των σκοπών του το Νομικό Πρόσωπο μπορεί να αναπτύσσει συνεργασίες, να συμμετέχει σε εθνικά ή διεθνικά προγράμματα, συγχρηματοδοτούμενα ή μη, να συντονίζει και να συνδιοργανώνει δραστηριότητες με άλλους φορείς, από την Ελλάδα και το εξωτερικό με επιπλέον στόχο την απόκτηση και βελτίωση των εμπειριών από την εξέλιξη των τεχνών και της επιστήμης και την διάχυση των αποτελεσμάτων στη τοπική κοινωνία.

3.3.2 Α.ΚΟΙ.ΠΟ.Π (Άθλησης, Κοινωνικής Πολιτικής και Παιδείας)

Ο σκοπός του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου συμβαδίζει με τους σκοπούς που καθορίζονται στον Ν. 3852/2010 ΦΕΚ τ. 87 Α' /7.6.2010 (Καλλικράτης) και στον Ν.3463/2006 ΦΕΚ 114 τ.Α' /8.6.2006 (Κώδικας Δήμων & Κοινοτήτων) όπως αυτοί αναλυτικά περιγράφονται και ισχύουν κάθε φορά.

Στο πλαίσιο αυτό, θα είναι οι τομείς δραστηριοτήτων σε θέματα (Δήμος Σαλαμίνας, 2015):

A. κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης:

➤ Φύλαξη, επιμέλεια, φροντίδα, ψυχαγωγία και διατροφή νηπίων με σκοπό την ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

- Εξυπηρέτηση της υγιούς σωματικής εξέλιξης των νηπίων, η ανάπτυξη των νοητικών ικανοτήτων τους, η υποστήριξη της ανάπτυξης της γλωσσικής έκφρασης δημιουργικότητας και σκέψης τους.
- Απόκτηση όλων των αναγκαίων, υγιών και ηθικών συνηθειών ως πολιτισμένου ανθρώπου.
- Προετοιμασία των νηπίων για την φυσική μετάβαση τους από την οικογενειακή ζωή στο σχολικό περιβάλλον και η υποβοήθηση και συμπλήρωση της αγωγής που δίνει η οικογένεια με εφαρμογή εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού και συμβουλευτικών προγραμμάτων.
- Παροχή δωρεάν ιατρικών υπηρεσιών πρόληψης στους κατοίκους του Δήμου.
- Πραγματοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης για θέματα υγείας και προληπτικής ιατρικής.
- Παροχή σε ηλικιωμένα άτομα του Δήμου, ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης, ιατρικής νοσηλευτικής φροντίδας, φυσιοθεραπείας και εργοθεραπείας.
- Εφαρμογή προγραμμάτων σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και άλλους φορείς για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων των ηλικιωμένων.
- Συμμετοχή του Δήμου σε Προγράμματα (εθνικά και Κοινοτικά) που αφορούν «Βοήθεια στο σπίτι», «Κοινωνική μέριμνα», «ΑμΕΑ» κλπ.
- Παροχή βοήθειας σε ηλικιωμένους στο σπίτι κατά περίπτωση.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων μέσα από την συντροφικότητα, την ενασχόληση σε ομάδες αυτενέργειας με ποικίλες δραστηριότητες, η ανάπτυξη πολιτιστικών και κοινοτικών πρωτοβουλιών κλπ.
- Προσφορά στους ηλικιωμένους οργανωμένης ψυχαγωγίας (εκδρομές, επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, προβολή ταινιών, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, θαλάσσια μπάνια κλπ.)
- Έρευνα και ενασχόληση σχετικών θεμάτων με την Τρίτη Ηλικία.

B. Παιδείας και αθλητισμού:

- Κατασκευή, η διαχείριση, η συντήρηση και σωστή λειτουργία Αθλητικών Κέντρων και Γυμναστηρίων, κέντρων νεότητας, χώρων αθλοπαιδιών, γυμναστικής και λοιπών χώρων αθλητικών εγκαταστάσεων.

- Καλλιέργεια των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων των δημοτών του φίλαθλου αγωνιστικού πνεύματος της ομαδικότητας και της ευγενούς άμιλλας και γενικά οτιδήποτε που μπορεί να συμβάλλει στην αναβάθμιση του αθλητικού και πολιτιστικού επιπέδου καθώς και στην ψυχαγωγία όλων των δημοτών ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας.
- Διάδοση του υγιούς αθλητικού πνεύματος, καθώς και του Ολυμπιακού, ιδεώδους μακριά από φανατισμούς, βίαιες πράξεις, ανταγωνισμούς, κερδοσκοπίες.
- Διάδοση μέσα από τον αθλητισμό και τον πολιτισμό των δημοκρατικών παραδόσεων και των φιλειρηνικών αισθημάτων του λαού μας, καθώς και την προώθηση της φιλίας και της συναδέλφωσης μεταξύ λαών και πολιτισμών.
- Διάδοση, προώθηση και υποστήριξη του μαζικού αθλητισμού, του σωματειακού αθλητισμού, του σχολικού αθλητισμού, του Πανεπιστημιακού Στρατιωτικού εργοστασιακού αθλητισμού, των ψυχαγωγικών πολιτιστικών επιστημονικών συνεδριακών εκδηλώσεων.
- Συνεργασία με όλους τους άλλους φορείς, σωματεία, συλλόγους για την προώθηση διεκδικητικού πνεύματος για την ανάπτυξη του μαζικού λαϊκού αθλητισμού και του πνεύματος συνεργασίας και ερασιτεχνισμού
- Ίδρυση τμημάτων κατά άθλημα με σκοπό δημιουργία Ακαδημιών για την παιδική κυρίως ηλικία σε συνεργασία με τους αθλητικούς φορείς της πόλης. Για τον σκοπό αυτό ο οργανισμός προσλαμβάνει το κατάλληλο και ειδικευμένο προσωπικό.
- Οργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων, επιμορφωτικών σεμιναρίων, διαλέξεων κλπ για την εκπλήρωση των σκοπών του Νομικού προσώπου στα θέματα αθλητισμού.
- Ίδρυση και διαχείριση ναυταθλητικών κέντρων.

3.3.3 Σχολική Επιτροπής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Έχει ως σκοπό:

- Την διαχείριση των πιστώσεων που διατίθενται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των αντιστοίχων διδακτηρίων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλωσίμων υλικών, καθαριότητας κ.τ.λ.)

- Την εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντιστοιχών διδακτηρίων και κάθε είδους εξοπλισμού τους.
- Τον εξοπλισμό των διδακτηρίων με έπιπλα και σκεύη , βιβλία για τις σχολικές βιβλιοθήκες , καθώς και η δυνατότητα αγοράς εξοπλιστικών ή άλλων συναφών ειδών ή διδακτικών μέσων για την λειτουργία των σχολείων, από τις πιστώσεις του Τακτικού Προυπολογισμού και του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.
- Τη διαχείριση των εσόδων από την εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων.
- Τη λήψη κάθε άλλου μέτρου για την στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων

3.4 Προγράμματα κοινωνικής πολιτικής του Δήμου Σαλαμίνας

3.4.1 Βοήθεια στο σπίτι

Το πρόγραμμα "Βοήθεια στο σπίτι" ξεκίνησε την λειτουργία του στον Δήμο Σαλαμίνας από το 2003 ως επιδοτούμενο πρόγραμμα από την ευρωπαϊκή ένωση και λειτουργεί μέχρι και σήμερα. Απευθύνεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και σε άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, με προτεραιότητα αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειας ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Σκοπός του προγράμματος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας καθώς και ατόμων με κινητικά ή άλλα ειδικά προβλήματα (ΑΜΕΑ), η υποβοήθηση της αυτόνομης και αξιοπρεπούς διαβίωσης, η υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των επωφελούμενων και η προώθηση στην απασχόληση ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού. Το πρόγραμμα παρέχει συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, νοσηλευτική φροντίδα, οικογενειακή βοήθεια και συντροφιά. Η ομαλή λειτουργία του προγράμματος εξασφαλίζεται από μια εξειδικευμένη και καλά οργανωμένη ομάδα δράσης σε κάθε δομή και αποτελείται από κοινωνική λειτουργό, νοσηλεύτρια και οικογενειακή βοηθό. Η κοινωνική λειτουργός του προγράμματος έχει τη συνολική εποπτεία των ωφελούμενων, αξιολογώντας τα περιστατικά, παρέχοντας κοινωνική υποστήριξη, ερχόμενη σε επαφή με συναρμόδιους φορείς και παραπέμποντας περιστατικά που δεν άπτονται των υπηρεσιών του προγράμματος. Οι εξυπηρετούμενοι ωφελούνται των πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας που προσφέρει η νοσηλεύτρια του προγράμματος και οι οποίες αφορούν σε κατ' οίκον επισκέψεις για τη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, τη συνταγογράφηση των φαρμάκων καθώς και συνοδεία σε νοσοκομεία για τις προγραμματισμένες εξετάσεις τους.

Παράλληλα, η οικογενειακή βοηθός του προγράμματος αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση εξωτερικών εργασιών, την προμήθεια των ηλικιωμένων με είδη άμεσης ανάγκης, καθώς και την καθαριότητα του σπιτιού τους. Μια επιπλέον αρμοδιότητα των οικογενειακών βοηθών, ίσως η πλέον σημαντική για τους ανθρώπους αυτούς, είναι η συντροφιά που προσφέρουν αποδεικνύοντας έμπρακτα τον κοινωνικό χαρακτήρα του προγράμματος. Ακόμη στόχοι του προγράμματος είναι η καταπολέμηση της γυναικείας ανεργίας σε τοπικό επίπεδο και η βελτίωση της ποιότητας ζωής ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ο πρώτος στόχος του προγράμματος επιτεύχθηκε με την πρόσληψη πέντε ανέργων γυναικών ως προσωπικό του προγράμματος. Ενώ ο δεύτερος στόχος επιτεύχθηκε με την παροχή υπηρεσιών σε ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες. Συγκεκριμένα στο πρόγραμμα εργάζονται μια κοινωνική λειτουργός, μια νοσηλεύτρια και τρεις οικογενειακή βοηθοί. Οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι: κοινωνική μέριμνα από την κοινωνική λειτουργό, πρωτοβάθμια νοσηλευτική φροντίδα από την νοσηλεύτρια και βοήθεια σε πρακτικά ζητήματα από τους οικογενειακούς βοηθούς (πχ. στοιχειώδης υγιεινή του χώρου, ψώνια, πληρωμή λογαριασμών κ.λ.π.

Αυτήν την στιγμή το πρόγραμμα εξυπηρετεί αρκετά άτομα και η μέση συχνότητα επίσκεψης των εργαζομένων στο κάθε άτομο είναι μια φορά την εβδομάδα. Προκειμένου να ενταχθεί κάποιο άτομο στο πρόγραμμα θα πρέπει να επικοινωνήσει τηλεφωνικά και να έρθει σε συνεννόηση με την κοινωνική λειτουργό προκειμένου να συζητηθούν σε πρώτη φάση τα αιτήματα του ατόμου. Σε περίπτωση που αυτά μπορούν να καλυφθούν από το πρόγραμμα ορίζεται συνάντηση στο χώρο του ατόμου όπου η κοινωνική λειτουργός λαμβάνει περαιτέρω πληροφορίες για το άτομο και ορίζονται η μέρα επίσκεψης και οι υπηρεσίες οι οποίες θα προσφέρονται. Τα κριτήρια επιλογής των ατόμων, είναι το είδος των αναγκών που έχουν, η κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση και η δυνατότητα ένταξής τους στην δεδομένη στιγμή (ανάλογα με τις δυνατότητες που έχει το πρόγραμμα να εντάξει κάποιο άτομο. (Δήμος Σαλαμίνας, 2015)

3.4.2 Κέντρα Αποκατάστασης Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.)

Βασική φιλοσοφία του θεσμού είναι η προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία στην έννοια της ανοιχτής προστασίας των ηλικιωμένων είναι η παραμονή τους στην κοινότητα, στο οικείο περιβάλλον της οικογένειας, της γειτονιάς, του φιλικού περίγυρου και η αποφυγή της ιδρυματικής κλειστής περιθάλψεως και άλλης μορφής ασύλου. Σκοπός των Κ.Α.Π.Η.

του Δήμου Σαλαμίνας είναι η πρόληψη των βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων των ηλικιωμένων, ώστε να παραμείνουν αυτόνομα, ισότιμα και ενεργά μέλη του Κοινωνικού Συνόλου, η διαφώτιση και συνεργασία του ευρύτερου κοινού και ειδικών φορέων σχετικά με τα προβλήματα και τις ανάγκες των ηλικιωμένων, καθώς και η έρευνα θεμάτων σχετικών με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η λεγόμενη "τρίτη" ηλικία. Οι σκοποί των ΚΑΠΗ επιτυγχάνονται με ποικίλες δραστηριότητες που καλύπτουν πολλούς τομείς της καθημερινότητας των ατόμων της τρίτης ηλικίας όπως: Εκδρομές Επιμόρφωση, Διαλέξεις, Οργανωμένη ψυχαγωγία, επισκέψεις σε χώρους πολιτισμού Επιτροπές εργασίας - εκδρομών, κοινωνικής αλληλεγγύης, εκδηλώσεων - που προωθούν τη δραστηριοποίηση των μελών των ΚΑΠΗ Χορευτικό - χορωδίες Συμμετοχή σε κατασκηνώσεις – λουτρά. Τα ΚΑΠΗ διοικούνται από 11μελή Διοικητικά Συμβούλια με πρόεδρο όλων των ΚΑΠΗ τον Δήμαρχο, Αντιπρόεδρο Δημοτικό Σύμβουλο, Γραμματέα Διαμερισματικό Σύμβουλο και 4 λοιπά μέλη δημότες που έχουν ανάλογη επαγγελματική και κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις ανάλογα με τον σκοπό του Νομικού Προσώπου.

Για την λειτουργία των Κέντρων και την παροχή υπηρεσιών προς τα μέλη τους απασχολείται το εξής προσωπικό: Για την Κοινωνική Υπηρεσία απασχολείται η Κοινωνική Λειτουργός και η Οικογενειακή Βοηθός. Για την Ιατρική Υπηρεσία απασχολείται ο Γιατρός (Παθολόγος ή Καρδιολόγος) και η Νοσηλεύτρια. Για την Φυσιοθεραπεία και την Εργοθεραπεία απασχολείται αντίστοιχα ο Φυσιοθεραπευτής και ο Εργοθεραπευτής. Στο Δήμο Σαλαμίνας λειτουργούν δύο Κέντρα Αποκατάστασης Προστασίας Ηλικιωμένων . Το Κ.Α.Π.Η Σαλαμίνας που βρίσκεται στην οδό Αγ. Νικολάου 28 στον Αγ. Νικόλαο της Σαλαμίνας και το Κ.Α.Π.Η Αιαντίου που βρίσκεται στην οδό Αγγ. Σικελιανού 10 στο Αιάντειο Σαλαμίνας. Για να γίνει κάποιος μέλος του Κ.Α.Π.Η πρέπει να έχει συμπληρώσει το εξηκοστό έτος της ηλικίας του, για άτομα με αναπηρία πρέπει να έχουν συμπληρώσει τα 55 έτη.

3.4.3 Κοινωνικό παντοπωλείο

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο είναι μία πρόσφατα ενταγμένη έννοια στο λεξιλόγιο και στη ζωή των πόλεων που δημιουργήθηκε λόγω των αναγκών της εποχής μας, μιας εποχής που χαρακτηρίζεται από ραγδαία αύξηση των φτωχών, αύξηση των ανέργων, αύξηση των ηλικιωμένων που επιζητούν φαγητό, αύξηση των μεταναστών που παρακολουθούν την κίνηση των κάδων ώστε να προμηθευτούν τα απαραίτητα για την επιβίωση τους κ.ά. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τέτοιου είδους καθημερινά

προβλήματα δημιουργήθηκαν και δημιουργούνται σε πολλές πόλεις του κόσμου Κοινωνικά Παντοπωλεία, δηλαδή καταστήματα που παρέχουν δωρεάν είδη παντοπωλείου, τρόφιμα, νερό, αναψυκτικά, απορρυπαντικά, κατεψυγμένα προϊόντα, ενδύματα, είδη οικιακού εξοπλισμού, παιχνίδια κλπ. σε οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Με λίγα λόγια τα Κοινωνικά Παντοπωλεία είναι δωρεάν σούπερ μάρκετ για απόρους που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή καθότι στηρίζονται στις εθελοντικές προσφορές επιχειρήσεων (Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη) και ιδιωτών. Η λειτουργία τους βασίζεται στο πρότυπο των Κοινωνικών Παντοπωλείων που δημιούργησε ο όμιλος Carrefour, αρχικά στη Γαλλία και στο Βέλγιο, για την ανακούφιση των ευπαθών κοινωνικά ομάδων. Τα διατιθέμενα προϊόντα, στα οποία τίθενται εξαιρετικά αυστηρές προδιαγραφές ώστε να εξασφαλίζονται όλες οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας, προέρχονται κυρίως από καταστήματα και επιλεγμένους προμηθευτές, ενώ επιδιώκεται και η συνεισφορά πολιτών. Για τους λόγους αυτούς η ποιότητα των προϊόντων είναι άριστη καθώς τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία προδιαγραφές ασφαλείας. Ο Δήμος Σαλαμίνας στην προσπάθεια του να ανακουφίσει τις καθημερινές ανάγκες των οικονομικά αδύνατων δημοτών του και να αντιμετωπίσει τη φτώχεια και την οικονομική κρίση στους χαλεπούς καιρούς που διανύει η χώρα μας αναπτύσσει πρωτοποριακές δράσεις. Μία τέτοια πρωτόγνωρη για τα δεδομένα του Νομού μας δράση είναι και το Κοινωνικό Παντοπωλείο του Δήμου Σαλαμίνας, μια υπηρεσία από όπου θα μπορούν να προμηθεύονται τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης οι κοινωνικά ευπαθείς συμπολίτες μας. Η λειτουργία του Κοινωνικού Παντοπωλείου εντάσσεται στο πλαίσιο της στρατηγικής ανάπτυξης της κοινωνικής πολιτικής του Δήμου και έχει ως σκοπό την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την ευαισθητοποίηση ατόμων και ομάδων πληθυσμού, αλλά και επιχειρήσεων, με στόχο τη συμμετοχή τους στα προγράμματα στήριξης των οικονομικά αδύναμων συμπολιτών μας. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Κοινωνικού Παντοπωλείου θα διανέμονται δωρεάν σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού τυποποιημένα τρόφιμα μακράς διάρκειας, είδη ατομικής υγιεινής και καθαριότητας, είδη βρεφάνπτυξης, νωπά τρόφιμα (εφόσον υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες), είδη ένδυσης και υπόδησης, μικροέπιπλα και ηλεκτρικές συσκευές. Απώτερος σκοπός της δράσης είναι η δημιουργία ενός πλέγματος κοινωνικής προστασίας, μέσω του οποίου θα καλύπτονται πρωτογενείς ανάγκες διαβίωσης των κατοίκων του Δήμου, ώστε να καταστεί εφικτή η με αξιοπρεπείς όρους επανένταξη και επανασύνδεσή τους με τον κοινωνικό ιστό. Η φιλοσοφία του

Προγράμματος είναι η υλική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη οικογενειών με στόχο την άρση των παραγόντων που δημιουργούν συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού. Η λειτουργία του Κοινωνικού Παντοπωλείου εποπτεύεται από Επιτροπή Διαχείρισης, στην οποία εκπροσωπούνται αναλογικά με τη δύναμή τους, οι δημοτικές παρατάξεις και στην οποία συμμετέχει και προεδρεύει ο Δήμαρχος ή οι οριζόμενοι απ' αυτόν Αντιδήμαρχοι. Η Επιτροπή υποχρεούται να παρουσιάζει ανά εξάμηνο στην Οικονομική Επιτροπή Έκθεση Πεπραγμένων και Διαχειριστικό Απολογισμό. Η Οικονομική Επιτροπή εγκρίνει με απόφασή της τον Διαχειριστικό Απολογισμό. Η απόφαση αναρτάται στην ιστοσελίδα του Δήμου Σαλαμίνας. Ακόμα συμμετέχει στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Διαχείρισης χωρίς δικαίωμα ψήφου ο υπεύθυνος Κοινωνικός Λειτουργός του Προγράμματος, ο οποίος ορίζεται με απόφαση Δημάρχου, με σκοπό να ενημερώνει και να εισηγείται θέματα, που άπτονται της λειτουργίας του Κοινωνικού Παντοπωλείου.

Επιπλέον η Επιτροπή Διαχείρισης μεριμνά για το συνεχή έλεγχο της ποιότητας, της υγιεινής και της καλής κατάστασης των προϊόντων του δημοτικού Κοινωνικού Παντοπωλείου, με τη συνδρομή ειδικού επιστημονικού προσωπικού και φροντίζει για τη σωστή λειτουργία του. Επίσης οργανώνει εκδηλώσεις με σκοπό τη συγκέντρωση ειδών για το Κοινωνικό Παντοπωλείο και βοηθάει στη συγκέντρωση τροφίμων σε συνεργασία με τους Συλλόγους, τις Επιχειρήσεις και τους Φορείς του Δήμου. Η υποστήριξη λειτουργίας του Κοινωνικού Παντοπωλείου πραγματοποιείται από κοινωνικούς λειτουργούς, διοικητικό προσωπικό, εθελοντές και προσωπικό που απασχολείται για το σκοπό αυτό μετά από συμμετοχή του Δήμου σε Εθνικά, Περιφερειακά ή Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Το Κοινωνικό Παντοπωλείο θα στεγάζεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο του Δήμου Σαλαμίνας. Πόροι του Κοινωνικού Παντοπωλείου αποτελούν ο προϋπολογισμός του Δήμου Σαλαμίνας, δωρεές και χορηγίες πολιτών, συλλόγων και φορέων, προσφορές και χορηγίες επιχειρήσεων, επαγγελματιών και απλών δημοτών, εθνικά, περιφερειακά και ευρωπαϊκά προγράμματα. Για τη λειτουργία του Παντοπωλείου τηρούνται βιβλίο καταγραφής εισερχομένων και εξερχομένων ειδών, που προέρχονται από προμήθειες του Δήμου, βιβλίο καταγραφής εισερχομένων και εξερχομένων ειδών, από δωρεές και χορηγίες πολιτών και βιβλίο καταγραφής των δικαιούχων του Κοινωνικού Παντοπωλείου. Δικαιούχοι του Προγράμματος είναι Έλληνες κάτοικοι του Δήμου Σαλαμίνας, Ομογενείς κάτοικοι του Δήμου Σαλαμίνας, Αλλοδαποί, που αποδεδειγμένα κατοικούν στο Δήμο Σαλαμίνας και διαθέτουν άδεια παραμονής και θεωρημένο διαβατήριο. Κύριο

κριτήριο ένταξης των ενδιαφερομένων στο Πρόγραμμα είναι το εισόδημα, ενώ θα λαμβάνονται υπόψη παράγοντες, όπως η οικογενειακή κατάσταση, τα κοινωνικά προβλήματα, η ανεργία, προβλήματα υγείας και αναπηρίες.

3.4.4 Κοινωνικό Ιατρείο-Φαρμακείο

Τα Κοινωνικά Ιατρεία που γεννήθηκαν εξαιτίας του αποκλεισμού από το ΕΣΥ των ανασφάλιστων, άνεργων και άπορων, δεν μπορούν και ούτε είναι στις επιδιώξεις τους να καλύψουν αυτή την τεράστια και επικίνδυνη υγειονομική τρύπα. Τα Κοινωνικά Ιατρεία απευθύνονται κυρίως σε ασθενείς με χρόνια προβλήματα υγείας που δεν έχουν πρόσβαση στο σύστημα υγείας, δημόσιο ή ιδιωτικό και καλύπτουν την ιατρική, την υγειονομική ατομική και δημόσια καθώς και την φαρμακευτική ανάγκη σε πρωτοβάθμιο επίπεδο και με την συνεργασία νοσοκομείων, ιδιωτικών ιατρείων και εργαστηρίων της πόλης που φιλοξενούνται. Διενεργούν συλλογή φαρμάκων τα οποία διαχωρίζουν, καταγράφουν σε διαθέσιμα για το κοινωνικό ιατρείο και σε νοσοκομειακά, τιμολογούν και διαθέτουν στα νοσοκομεία μετά από πράξη αποδοχής των Διοικητικών Συμβουλίων. Η λειτουργία των Ιατρείων Κοινωνικής Αλληλεγγύης ανέδειξε ότι ο αριθμός των ανασφάλιστων ενηλίκων και παιδιών έχει αυξηθεί τραγικά τα τελευταία δύο χρόνια. Φτάνει τα επίπεδα επιδημίας και απειλεί σοβαρά την ατομική αλλά και την δημόσια υγεία. Σκοπός του Κοινωνικού Ιατρείου-Φαρμακείου Δήμου Σαλαμίνας είναι η κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανασφάλιστων πολιτών και άπορων συνανθρώπων μας, ανεξαρτήτως φύλου, θρησκείας, ηλικίας και εθνικότητας οι οποίοι δεν έχουν πρόσβαση στην παροχή πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης και δεν δύνανται να καταβάλλουν το σύνολο του κόστους της θεραπείας, των ιατρικών εξετάσεων ή της φαρμακευτικής αγωγής τους.

Ενδεικτικά οι σκοποί του μπορούν να απαριθμηθούν ως εξής (Δήμος Σαλαμίνας, 2015):

- Η παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας
- Η διευκόλυνση και στήριξη ατόμων με αναπηρία και χρονίως πασχόντων
- Η διευκόλυνση πρόσβασης αλλόγλωσσων στις υπηρεσίες υγείας -πρόνοιας
- Η διευκόλυνση των ασθενών σε διοικητικές διαδικασίες που αφορούν την υγεία και τις κοινωνικές παροχές
- Η κοινή δράση με άλλους φορείς, συλλόγους ή συλλογικότητες που κινούνται σε κοινό πλαίσιο και στοχεύουν στην προάσπιση και ενίσχυση του καθολικού

δικαιώματος της δωρεάν και ελεύθερης πρόσβασης στο δημόσιο αγαθό της υγείας,

- Η διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων πρόληψης ασθενειών και υποστήριξης των μονάδων υγείας και πρόνοιας, (προληπτική ιατρική για το θέμα του AIDS, ναρκωτικών και μεταδιδόμενων νοσημάτων).
- Η συμμετοχή σε δράσεις έκτακτης ανάγκης.
- Η ευαισθητοποίηση των κρατικών φορέων για τη λειτουργία του Κοινωνικού – Φαρμακείου.

3.4.5 Κοινωνικό φροντιστήριο

Η οικονομική κρίση η οποία μαστίζει την πατρίδα μας τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει εκατοντάδες συμπολίτες μας στην ανεργία και την ανέχεια. Η στήριξη όλων αυτών των συμπολιτών μας από το κεντρικό κράτος ειδικότερα στις μέρες μας είναι ανεπαρκής. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω σε συνδυασμό με το υψηλό οικονομικό κόστος που καταβάλλεται ετησίως από τους γονείς για την παιδεία, θεωρήθηκε επιτακτική την ανάγκη λειτουργίας του Κοινωνικού Φροντιστηρίου στο Δήμο Σαλαμίνας, το οποίο έχει ως στόχο τη δωρεάν παροχή εκπαιδευτικής αρωγής σε μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οικογένειες των οποίων, λόγω των δύσκολων οικονομικών συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί, δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στα συγκεκριμένα έξοδα. Η παρεχόμενη εκπαιδευτική αρωγή προέρχεται αποκλειστικά και αφιλοκερδώς από εκπαιδευτικούς που έχουν δηλώσει ή θα δηλώσουν συμμετοχή στη συγκεκριμένη πρωτοβουλία. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Κοινωνικού Φροντιστηρίου παρέχονται δωρεάν μαθήματα σε μαθητές (Γυμνασίου και Λυκείου) της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογα με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών και τις ειδικότητες που θα προκύψουν, με στόχο να καλυφθεί όλο το φάσμα των μαθημάτων. Απώτερος σκοπός της δράσης είναι η δημιουργία ενός πλέγματος κοινωνικής προστασίας μέσω του οποίου καλύπτονται ενισχυτικά οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών του Δήμου μας, ώστε να καταστεί εφικτή με αξιοπρεπείς όρους η ισότητα στην πρόοδο και την παρεχόμενη παιδεία.

Τα μαθήματα που διδάσκονται στο Κοινωνικό Φροντιστήριο σύμφωνα με το υπάρχον εκπαιδευτικό δυναμικό είναι:

Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Αρχαία, Έκθεση, Λογοτεχνία, Οικονομική θεωρία, Πληροφορική, Αγγλικά, Γερμανικά. Τα μαθήματα παραδίδονται κατά τις

απογευματινές ώρες στο χώρο της Μαθητικής Εστίας από εθελοντές εκπαιδευτικούς. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι μαθητές των σχολικών μονάδων του Δήμου μας οι οποίοι εγκρίνονται μετά από αίτησή τους και υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών. Κριτήριο ένταξης των ενδιαφερομένων στο Κοινωνικό Φροντιστήριο είναι το συνολικό εισόδημα των συνοικούντων με το δικαιούχο, ενώ λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως η οικογενειακή κατάσταση, τα κοινωνικά προβλήματα, η ανεργία, προβλήματα υγείας (Δήμος Σαλαμίνας, 2015) .

3.4.6 Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ):

Στο Δήμο Σαλαμίνας έχει εγκριθεί και αδειοδοτηθεί η λειτουργία δύο (2) Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) που θα εξυπηρετούν δωρεάν συνολικά 176 παιδιά (ηλικίας 5-12 ετών) ενώ θα προσφέρει και 39 νέες θέσεις εργασίας για εκπαιδευτικούς και προσωπικό καθαριότητας, θέσεις οι οποίες θα προκηρυχθούν εντός των ημερών. Η ίδρυση των ΚΔΑΠ είναι σημαντική γιατί εξυπηρετεί 2 σκοπούς. Πρώτον, εξασφαλίζει στη μητέρα ελεύθερο χρόνο για την εργασία της ή τις όποιες ενασχολήσεις της και δεύτερον και το σημαντικότερο δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να παραμένουν για ένα χρονικό διάστημα της ημέρας πέραν του σχολικού ωραρίου σε ένα ευχάριστο και δημιουργικό περιβάλλον όπου με την φροντίδα και την βοήθεια των δασκάλων κάθε παιδί μπορεί να ανοίξει νέους ορίζοντες μέσα από το παιχνίδι, το τραγούδι, τη ζωγραφική, τη συζήτηση αξιοποιώντας έτσι με τον καλύτερο τρόπο τον ελεύθερο χρόνο του. Βασικά, οι ωφελούμενες μητέρες που μπορούν να εγγράψουν τα παιδιά τους είναι οι άνεργες εγγεγραμμένες στα μητρώα του ΟΑΕΔ, οι εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα, οι αυτοαπασχολούμενες και κατ'εξαίρεση οι γυναίκες-υπάλληλοι του Δήμου Σαλαμίνας (Δήμος Σαλαμίνας, 2015) .

3.4.7. Κέντρα Δια βίου Μάθησης

Στο Δήμο Σαλαμίνας σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων και συγκεκριμένα της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης, συνεχίζεται η διαδικασία για την παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης στα οποία θα υλοποιηθούν εκπαιδευτικά προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων με εκπαιδευτικές δράσεις εθνικής και τοπικής εμβέλειας. Τα προσφερόμενα προγράμματα μπορούν να παρακολουθήσουν ενήλικες κάθε εθνικής προέλευσης, ηλικίας και μόρφωσης. Το εν λόγω έργο εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση ” του Υπουργείου

Παιδείας και Θρησκευμάτων με τίτλο Πράξεων “ Κέντρα Δια Βίου Μάθησης- Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας & Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας” ΑΠ7 και “ Κέντρα Δια Βίου Μάθησης- Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας & Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας”, που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από Εθνικούς πόρους (Δήμος Σαλαμίνας, 2015).

3.5. Συμπεράσματα θεωρητικού μέρους.

Οι οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης χαρακτηρίζονται από όξυνση κοινωνικών προβλημάτων, ιδιαίτερα αισθητών στον τοπικό κοινωνικό χώρο με αποτέλεσμα, να οδηγούνται όλο και μεγαλύτερες ομάδες του πληθυσμού στην περιθωριοποίηση και στον κοινωνικό αποκλεισμό. (Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1995). «Σαν βασική αιτία της κατάστασης που επικρατεί σήμερα είναι τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι, τα επηρεάζουν και την οικονομική δραστηριότητα και τη λειτουργία των Νομικών τους προσώπων όπως π.χ. τα Κ.Α.Π.Η. Επίσης η έλλειψη Κεντρικών Κοινωνικών Υπηρεσιών στους περισσότερους Δήμους επιφέρει και την έλλειψη συντονισμού όλων των κοινωνικών υπηρεσιών που εφαρμόζονται σε ένα Δήμο με αποτέλεσμα να έχουμε πολυδιάσπαση υπηρεσιών χωρίς κεντρικό σχεδιασμό, έρευνα και οργάνωση» (Δρακάκης, 2005:36).

Παράλληλα, παρατηρείται μια μετατόπιση του κέντρου βάρους, άσκησης κοινωνικής πολιτικής από την κρατική ευθύνη και μέριμνα προς την ενεργοποίηση υπηρεσιών στο τοπικό επίπεδο (τοπική αυτοδιοίκηση, εθελοντικοί φορείς, ομάδες αυτοβοήθειας, κ.λ.π). Σύμφωνα με την θεωρία αυτή η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών δεν αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του κράτους, αλλά εξίσου σημαντική θέση στον χώρο κατέχει και ο ιδιωτικός (κερδοσκοπικός) τομέας, καθώς επίσης και η οικογένεια, το συγγενικό και φιλικό περιβάλλον, οι μη κερδοσκοπικές (εθελοντικές) οργανώσεις και γενικότερα το άτυπο δίκτυο φορέων που πλέον αποκαλείται «ανεπίσημος τομέας». (Στασινόπουλου , 1992)

Παρά τις δυσκολίες που παρουσιάζονται και τις αδυναμίες που υπάρχουν, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμη. Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να γίνει ένας τέτοιος φορέας αποκέντρωσης ώστε να παρέχονται υπηρεσίες με περισσότερο ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Οι δήμοι έχουν οριστεί ως διαχειριστές των προβλημάτων της τοπικής κοινωνίας, και ως τέτοιοι μπορούν να εξειδικεύσουν τις δράσεις που υλοποιούν για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο όφελος των δημοτών. Τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την αποκεντρωμένη κοινωνική πολιτική δεν είναι

καθόλου αμελητέα καθώς η τοπική αυτοδιοίκηση είναι στην πράξη πιο κοντά στον πολίτη, πιο ευαίσθητη, πιο ευέλικτη και πιο αποτελεσματική. Έτσι, οι παρεμβάσεις της είναι περισσότερο στοχευμένες προς το όφελος των δημοτών κυρίως προς αυτούς που απειλούνται από τον κοινωνικό αποκλεισμό. Το μέλλον επιβάλλει μια τοπική αυτοδιοίκηση με πιο διευρυμένο ρόλο στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής, μέχρι σήμερα έχουν γίνει πολλά και σημαντικά βήματα, τόσο σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης, με την εκχώρηση αρμοδιοτήτων στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και από τους ίδιους τους Δήμους, που με την υιοθέτηση και την υλοποίηση των διαφόρων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, αποδέχτηκαν την πρόκληση αυτή και την έφεραν εις πέρας με μεγάλη επιτυχία. Ο δρόμος της αναβάθμισης του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης, στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής είναι μακρύς και περνά μέσα από την αποκέντρωση, με την δημιουργία πεδίων ευθύνης και όχι εξουσίας, αφού το κράτος μοιάζει σαν να μην έχει μεταβιβάσει αρμοδιότητες αλλά απλά να έχει απαλλαγεί από αυτές, χωρίς να φροντίσει για τη συνέχεια και την ανάπτυξη των υπηρεσιών. Πολλές αλλαγές πρέπει να γίνουν και γενναίες αποφάσεις να ληφθούν ώστε η τοπική αυτοδιοίκηση να φέρει εις πέρας αποτελεσματικά τις ευθύνες που τις αναλογούν. Ισχυροί Δήμοι σημαίνει εκχώρηση ακόμη περισσότερων αρμοδιοτήτων και δυνατότητα υλοποίησης προγραμμάτων σε μεγαλύτερη έκταση και με μεγαλύτερη επιτυχία, αρκεί βέβαια οι αρμοδιότητες αυτές να συνοδεύονται και από τους απαιτούμενους πόρους για μια τέτοια αναβάθμιση. Γιατί εξάλλου αυτό είναι η κοινωνική πολιτική: ένας τρόπος δίκαιης ανακατανομής του εισοδήματος προς όφελος των αδύνατων ομάδων.

ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 4. Ερευνητικός Σχεδιασμός και Μεθοδολογία

4.1 Σκοπός και στόχοι έρευνας

Κύριος σκοπός της ερευνητικής μας μελέτης ήταν η εμπειρική διερεύνηση των απόψεων των υπευθύνων της δημοτικής αρχής σχετικά με την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών καθώς και τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής από το Δήμο Σαλαμίνας. Έτσι με βάση τον σκοπό της παρούσας μελέτης διαμορφώσαμε τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου Σαλαμίνας και πως αντιμετωπίζονται από τις Δημοτικές κοινωνικές υπηρεσίες του;

- Έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση τις παρεχόμενες κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου και σε ποια κατάσταση βρίσκονται αυτήν τη στιγμή;

4.1.2 Ερευνητική Προσέγγιση

Για την επίτευξη του στόχου μας ακολουθήσαμε την ποιοτική ερευνητική προσέγγιση. Η ποιοτική κοινωνική έρευνα και οι ποιοτικές μεθοδολογίες γενικότερα αποτελούν σχηματικά, ένα από τα δύο μεγάλα μεθοδολογικά παραδείγματα και ερευνητικά εργαλεία στις κοινωνικές επιστήμες. Τα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με την ποιοτική μεθοδολογία (όπως και με κάθε μεθοδολογία) είναι η ερευνητική και μεθοδολογική προσέγγιση, το ερευνητικό πρόβλημα, η θεωρητική αφετηρία του ερευνητή και τα συγκεκριμένα μεθοδολογικά εργαλεία άντλησης γνώσης από το ερευνητικό πεδίο. Η ποιοτικές μέθοδοι εφαρμόζονται σε ερευνητικά εγχειρήματα και προσεγγίσεις που έχουν ως βασικό στόχο την διερεύνηση ποιοτήτων και πιο συγκεκριμένα κοινωνικών ποιοτήτων. Με άλλα λόγια έχουν στόχο την αποκάλυψη σχέσεων ή συσχετίσεων ανάμεσα σε κοινωνικά υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες, την περιγραφή, ανάλυση και κατανόηση κοινωνικών διαδικασιών, την διατύπωση ή αναδιατύπωση υποθέσεων και θεωρητικών θέσεων για το κοινωνικό γίνεσθαι και την διακρίβωση κοινωνικών σχέσεων, θέσεων και ρόλων. Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία και κατανόηση κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και ομάδων απαντώντας κυρίως στα ερωτήματα «πως» και «γιατί» (Ιωσηφίδης 2001).

Έτσι ο ερευνητικός σχεδιασμός της έρευνας μας βασίστηκε στα ακόλουθα βήματα (Τσιώλης, 2014):

- Προσδιορισμό της ερευνητικής περιοχής και των στόχων της έρευνας.
- Βιβλιογραφική επισκόπηση.
- Επιλογή και επεξεργασία του θεωρητικού πλαισίου.
- Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων.
- Επιλογή μεθόδου/ων παραγωγής δεδομένων.
- Προετοιμασία για την πρόσβαση στο πεδίο.
- Επιλογή στρατηγικής δειγματοληψίας.
- Διευθέτηση ενδεχόμενων δεοντολογικών ζητημάτων.
- Εκτίμηση πρακτικών ζητημάτων.
- Επιλογή των τρόπων ανάλυσης δεδομένων.
- Σκέψεις για το είδος της θεωρητικής μορφής την οποία θα λάβουν τα ευρήματα.

- Σκέψεις για τους τρόπους δημοσιοποίησης των ερευνητικών ευρημάτων.

4.1.3 Είδος της έρευνας

Η συλλογή δεδομένων χρησιμοποιώντας ποιοτικές μεθόδους είναι μια πολύπλευρη διαδικασία με τέσσερα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (Παπαιωάννου κ.α., 2006:341):

- Σκοπός είναι μια όσο το δυνατόν πλουσιότερη περιγραφή του πραγματικού πλαισίου της έρευνας.
- Δεν είναι εκ των προτέρων καθορισμένο επακριβώς το τι δεδομένα θα συλλεχθούν.
- Χρησιμοποιούνται πολλαπλές μέθοδοι συλλογής δεδομένων.
- Τα δεδομένα δεν είναι αντικειμενικά.

«Τα είδη της συνέντευξης είναι οι τυποποιημένες συνεντεύξεις και οι μη τυποποιημένες συνεντεύξεις. Στις τυποποιημένες συνεντεύξεις περιλαμβάνονται: (α) η δομημένη συνέντευξη: Είναι πολύ σχετική με το ερωτηματολόγιο, απλά συλλέγει κάποιες περισσότερες λεπτομέρειες. Ο ερευνητής ρωτάει μια σειρά από αυστηρά προκαθορισμένες ερωτήσεις και οι απαντήσεις που ζητάει είναι επίσης πάνω σε πολύ συγκεκριμένα θέματα. Αυτό σημαίνει ότι σε όλους τους συμμετέχοντες γίνονται ακριβώς οι ίδιες ερωτήσεις, με τα ίδια ακριβώς λόγια, με την ίδια σειρά από έναν ερευνητή που έχει εκπαιδευθεί να συμπεριφέρεται σε κάθε συμμετέχοντα με τον ίδιο τρόπο (συνήθως ουδέτερο), (β) η ημιδομημένη συνέντευξη: Είναι πιο ευέλικτη μορφή συνέντευξης. Επιτρέπει να εμβαθύνει κανείς περισσότερο. Μπορεί να αλλάξουν οι διευκρινιστικές ερωτήσεις ή και η σειρά των ερωτήσεων. Χρησιμοποιείται πολύ συχνά στις πιλοτικές έρευνες, (γ) η ομαδική συνέντευξη (δομημένη ή ημιδομημένη): Χρησιμοποιείται όταν ενδιαφέρει στον ερευνητή να συλλέξει πληροφορίες για την αλληλεπίδραση και πως αυτή επηρεάζει τον τρόπο που διαμορφώνονται ή αλλάζουν οι απόψεις των συμμετεχόντων. Οι μη τυποποιημένες συνεντεύξεις έχουν σκοπό να συλλέξουν όσο γίνεται περισσότερες πληροφορίες από το συμμετέχοντα. Πάντα υπάρχει μια αρχική δομή, απλά είναι περισσότερο ευέλικτη. Η αλληλεπίδραση των δύο ή περισσότερων ατόμων είναι αυτή που καθορίζει την πορεία της συνέντευξης. Δίνει την αίσθηση στο συμμετέχοντα ότι απλά γίνεται μια συζήτηση. Ο ερευνητής, όμως, έχει συγκεκριμένα πράγματα που θέλει να μάθει ή να ελέγξει. Οι μη τυποποιημένες συνεντεύξεις περιλαμβάνουν την ομαδική (μη δομημένη), εθνογραφική (χωρίς δομή),

ιστορίες ζωής, άτυπη συνέντευξη, συζήτηση ή «ωτακουστική». (Παπαιωάννου κ.α., 2006:342). Στην παρούσα εργασία η έρευνα μας θα είναι ποιοτική και θα χρησιμοποιήσει ως βασικό εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη.

4.1.4 Βήματα λήψης συνέντευξης

Για την λήψη των συνεντεύξεων ακολουθήσαμε την εξής διαδικασία (Κεδράκα 2002:2-4)

➤ Επιλογή των ερωτώμενων, του δείγματος της έρευνας: Είναι γνωστό ότι σε μια έρευνα που χρησιμοποιεί τη συνέντευξη ως εργαλείο συλλογής δεδομένων η αντιπροσωπευτικότητα εξασφαλίζεται από την ποιοτική σύσταση της ομάδας που αποτελεί το δείγμα. Φροντίζουμε, δηλαδή, οι ερωτώμενοι να αποτελούν χαρακτηριστικές, τυπικές, περιπτώσεις, να αντιπροσωπεύουν -κατά το δυνατόν- τις περισσότερες ή/και τις κυριότερες κατηγορίες του πληθυσμού που ερευνούμε. Ένα δεύτερο σημαντικό κριτήριο για την επιλογή των ερωτώμενων είναι η δυνατότητά μας να τους προσεγγίσουμε, να είναι δηλαδή άτομα που με –σχετική- ευκολία θα μπορέσουμε να βρούμε, να επικοινωνήσουμε και να κανονίσουμε να συναντηθούμε μαζί τους για τη συνέντευξη.

➤ Προετοιμασία, σχεδιασμός της συνέντευξης: Βασικό μέλημα του ερευνητή είναι να σχεδιάσει την πορεία της συζήτησης και να έχει ξεκαθαρίσει τι θα ρωτήσει και γιατί. Επομένως, η συνέντευξη χρειάζεται να σχεδιαστεί με βάση κάποιους θεματικούς άξονες. Γενικά, οι άξονες μιας συνέντευξης πρέπει να συνάδουν με το στόχο και τα ερευνητικά μας ερωτήματα. Το δεύτερο σημείο που περιλαμβάνει ο σχεδιασμός της συνέντευξης είναι ο προσδιορισμός του τόπου και του χρόνου της συνάντησης και της διεξαγωγής της. Ο ερευνητής οφείλει να έχει εντοπίσει τον κατάλληλο χώρο και χρόνο ώστε να τα προτείνει στον ερωτώμενο. Οι δύο αυτοί παράγοντες, αν και δεν αφορούν στην ουσία της συνέντευξης, είναι συχνά καθοριστικοί για την ομαλή και απρόσκοπτη διεξαγωγή της. Φροντίδα, λοιπόν, του ερευνητή είναι να εξασφαλίσει ένα ήσυχο μέρος σε χρόνο που βολεύει τον ερωτώμενο για να αποφύγει να του δημιουργήσει πίεση, άγχος, αμηχανία, δυσκολία κτλ.

➤ Αρχική προσέγγιση του ερωτώμενου. Σημαντικό στοιχείο της επιτυχίας μιας συνέντευξης οφείλεται στην επικοινωνία με τον ερωτώμενο. Η προσέγγιση και η πρώτη εντύπωση συχνά καθορίζουν και την ποιότητα αυτής της επικοινωνίας και παίζουν σημαντικό ρόλο στο να εδραιωθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης -απαραίτητο

για μια συνέντευξη. Η πρώτη προσέγγιση μπορεί να γίνει προσωπικά ή τηλεφωνικά, σε κάθε περίπτωση, όμως, λέμε ποιοι είμαστε, τι ερευνούμε και για ποιον λόγο ζητούμε τη συμβολή του στην έρευνά μας. Θα πρέπει εξαρχής να είμαστε όσο πιο διαφωτιστικοί γίνεται για τους σκοπούς της συνέντευξης και γιατί επιλέξαμε το συγκεκριμένο άτομο να δώσει συνέντευξη, ώστε να μειωθεί η επιφυλακτικότητα και η ανησυχία του. Ακόμα, κατά την αρχική επικοινωνία συζητείται και το ζήτημα της ανωνυμίας (ή μη) και, γενικά, δίνονται εγγυήσεις για το πώς θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που θα μας δώσει ο ερωτώμενος. Εδώ δίνεται και η υπόσχεση ότι η συνέντευξη θα σταματήσει στο σημείο που δεν θα αισθάνεται άνετα ή ότι, ακόμα κι αν αρχικά καταγραφούν κάποιες απόψεις του, μπορεί να ζητήσει να μην δημοσιοποιηθούν. Τέλος, μπορούμε να συμφωνήσουμε, κι αυτό συνήθως αίρει την επιφυλακτικότητα των ερωτώμενων, ότι πριν από κάθε χρήση και δημοσιοποίηση της συνέντευξης θα τους δοθεί ένα αντίγραφο. Αυτού του τύπου οι εξηγήσεις και οι διαβεβαιώσεις είναι δικλείδες ασφαλείας για τον διστακτικό συμμετέχοντα και συνήθως τον κάνουν να αισθανθεί πιο ασφαλής, ανοιχτός και χαλαρός κατά τη συνέντευξη. Όλα αυτά αποτελούν το «συμβόλαιο» της συνέντευξης.

➤ Διεξαγωγή της συζήτησης-συνέντευξης: “Στη συνέντευξη ο ερευνητής χρειάζεται να διαθέτει την ικανότητα να οικοδομεί σχέσεις εμπιστοσύνης και να δημιουργεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης, που θα κάνει τους μετέχοντες να χαλαρώνουν, να ανοίγονται και να δίνουν ειλικρινείς και πλήρεις απαντήσεις. Να ακούει τον συνομιλητή του με ενδιαφέρον, να παρακολουθεί και να αντιδρά στα λεγόμενά του κατά τρόπο τέτοιο ώστε να τον ωθεί να αποκαλύψει περισσότερες πληροφορίες, χωρίς να χάσει τον ειρμό των σκέψεων του ή να ξεφύγει από το θέμα ή να παρασυρθεί προς την κατεύθυνση που επιθυμεί ο ερευνητής”. (Bird & συν, 1999: 152), αλλά και “κάποιες απόψεις ή παράγοντες που δεν είχαν προληφθεί. Έτσι, ακόμα κι αν οι συνεντεύξεις είναι πολύ καλά σχεδιασμένες, οργανωμένες και διεξοδικές, μας δίνουν πάντα την «ευκαιρία να ακολουθήσουμε την απρόβλεπτη κατεύθυνση προς την οποία μπορεί να οδηγήσει η γνώση αυτών που απαντούν” (Bird & συν., 1999: 86).

➤ Αντιμέτωπιση δυσκολιών κι απρόβλεπτων καταστάσεων: Όταν μια συνέντευξη δείχνει να «κολλάει», ο ερευνητής χρειάζεται να διευκολύνει τη συζήτηση, να ξεμπλοκάρει τον ερωτώμενο. Έτσι, η συνέντευξη μπορεί να ενισχυθεί με συμπληρωματικές ή ενθαρρυντικές ερωτήσεις, με σκοπό να

ενθαρρυνθεί ή να διευκολυνθεί ο ερωτώμενος και να κυλήσει ομαλά η συνέντευξη.

➤ Ανάλυση του ερευνητικού υλικού και ερμηνεία του: Η θεματική ανάλυση κατά άξονα ενδιαφέροντος είναι ένας τρόπος ταξινόμησης και ανάγνωσης του υλικού της συνέντευξης με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Η ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώνονται μέσα από διαδικασία κατηγοριοποίησης επιτρέπει τη μετατροπή του λεκτικού περιεχομένου των συνεντεύξεων σε συνοπτικά ευρήματα, τα οποία στη συνέχεια ερμηνεύονται με ποιοτικούς όρους. Τα ευρήματα όμως μπορούν και να μετατραπούν σε ποσοτικοποιημένα στοιχεία και να ερμηνευτούν αναλόγως.

4.1.5 Το Δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν: α) Ο εντεταλμένος παρά τη Δημάρχω Σαλαμίνας (αναπληρωτής Δήμαρχος), ηλικίας 58 ετών, Δημοσιογράφος-συγγραφέας β) Η Αντιδήμαρχος Κοινωνικών υπηρεσιών, παιδείας και πολιτισμού 44 ετών Φαρμακοποιός γ) ένας δημοτικός σύμβουλος υπεύθυνος των Δημοτικών Υπηρεσιών που βρίσκονται στα όρια της Δημοτικής Ενότητας Αμπελακίων η οποία υπάγεται στο Δήμο Σαλαμίνας ηλικίας 60 ετών, Δικηγόρος δ) μια δημοτικός σύμβουλος της μειοψηφίας, 42 ετών, Οικονομολόγος και ε) ένας δημοτικός σύμβουλος της πλειοψηφίας 58 ετών, τεχνίτης οικοδομών.

Κεφάλαιο 5. Αποτελέσματα έρευνας

Σύμφωνα με τους ερωτώμενους τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου Σαλαμίνας υπάρχουν στους τομείς της υγείας, της παιδείας, του αυξανόμενου αριθμού των δημοτών που ζουν στο όριο της φτώχειας λόγω της οικονομικής κρίσης, καθώς και η αύξηση της παραβατικότητας.

Όσον αφορά την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας σύμφωνα με όλες τις απαντήσεις είναι σε μέτρια κατάσταση με σοβαρές ελλείψεις σε προσωπικό και οικονομικούς πόρους. Ακόμα υπάρχουν αρκετά προβλήματα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις λόγω της κακής συντήρησης σε χώρους, εξοπλισμό, κυρίως σε σχολεία και αθλητικά κέντρα. Αναφορικά με το ωράριο λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου σύμφωνα με όλες τις απαντήσεις βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Επίσης το Προσωπικό και τα στελέχη των

υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας έχουν αφήσει αρκετά ικανοποιημένους τους περισσότερους αιρετούς του Δήμου εκτός από αυτόν της μειοψηφίας.

Ακόμη όσον αφορά τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι πρόκειται για μια άριστη διαδικασία και δεν χρειάζεται βελτιώσεις. Στο ερώτημα αν η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες όλοι ανεξαιρέτως απάντησαν ότι τις έχει επηρεάσει πάρα πολύ. Αναφορικά με το αν υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ και αν ναι, σε ποιους τομείς Οι απαντήσεις ήταν ότι αυτό δεν είναι εφικτό λόγω έλλειψης χρημάτων και προσωπικοί εκτός εάν υπάρξει βοήθεια από την περιφέρεια ή από κάποια προγράμματα ΕΣΠΑ. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) όλοι οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι υπάρχουν αρκετές ελλείψεις σε όλους τους τομείς λόγω έλλειψης σε προσωπικό και εξοπλισμό. Οι ελλείψεις που υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων αφορούν έλλειψη σε προσωπικό και ανάγκη δημιουργίας τουλάχιστον δυο ακόμη βρεφονηπιακών σταθμών. Στην ερώτηση για τους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών τους; οι απαντήσεις ήταν ότι υπάρχουν προβλήματα. Ενώ τρεις αιρετοί ήταν αντίθετοι με την υποδοχή μεταναστών για παράδειγμα η δημοτική σύμβουλος της μειοψηφίας είπε χαρακτηριστικά “Ίσχυει ότι ακριβώς και πανελληνίως, ανυπαρξία δομών και στελεχών που καθιστά αδύνατη την εξασφάλιση στέγης και την εύρεση απασχόλησης στα εν λόγω άτομα. Ήδη η χωρά μας έχει επιβαρυνθεί με πολύ μεγάλο αριθμό μεταναστών και αυτό είναι κάτι που επηρεάζει τις ζωές όλων των πολιτών”. Όλοι οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι υπάρχει πολύ μεγάλη συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες Όσον αφορά τη κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι γίνεται αρκετά μεγάλη προσπάθεια με πληροφόρηση- ενημέρωση των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και της τοπικής κοινωνίας για θέματα που τους αφορούν. Ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων. Ψυχο-κοινωνική στήριξη των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους αλλά και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας. Όσον αφορά το ερώτημα αν υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι υπάρχουν κοινωνικό παντοπωλείο, κοινωνικό ιατρείο-φαρμακείο, κοινωνικό φροντιστήριο,

πρόγραμμα επισύστασης και προγράμματα πρόνοιας των κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου. Ακόμα και σε συνεργασία με διάφορους χορηγούς που μπορούν να συνδράμουν με οποιοδήποτε τρόπο είτε με τρόφιμα είτε με ρούχα , σχολικά είδη κλπ έτσι ώστε να μπορέσει ο Δήμος να ανταποκριθεί σε αυτό το έργο. Τέλος οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι σε γενικές γραμμές δεν υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο Σαλαμίνας.

Κεφάλαιο 6. Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσης μελέτης ήταν να παρουσιάσει την κατάσταση που κυριαρχεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον τομέα άσκησης κοινωνικής πολιτικής μέσα από την μελέτη της περίπτωσης του Δήμου Σαλαμίνας και από την οπτική πλευρά των αιρετών του Δήμου. Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη διαπιστώσαμε ότι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου Σαλαμίνας υπάρχουν στους τομείς της υγείας, της παιδείας, του αυξανόμενου αριθμού των δημοτών που ζουν στο όριο της φτώχειας λόγω της οικονομικής κρίσης, καθώς και η αύξηση της παραβατικότητας όπως αναφέρει και η Αντιδήμαρχος Κοινωνικών Υπηρεσιών, Παιδείας και Πολιτισμού “Τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου έχουν να κάνουν όπως και στους περισσότερους δήμους άλλωστε με την υγεία, την παιδεία, άλλα και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο που ταλαιπωρεί τους δημότες μας”. Σε γενικές γραμμές η οργάνωση, λειτουργία και οι υποδομές των υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας βρίσκονται σε μια μέτρια κατάσταση με σοβαρές ελλείψεις σε προσωπικό και οικονομικούς πόρους ενώ υπάρχουν αρκετά προβλήματα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις λόγω της κακής συντήρησης σε χώρους, εξοπλισμό, κυρίως σε σχολεία και αθλητικά κέντρα ενώ το προσωπικό και το ωράριο του Δήμου Σαλαμίνας είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Όσον αφορά τη κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α γίνεται αρκετά μεγάλη προσπάθεια με πληροφόρηση-ενημέρωση των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και της τοπικής κοινωνίας για θέματα που τους αφορούν. Όπως αναφέρει και ο αναπληρωτής Δήμαρχος Σαλαμίνας “Για τα θέματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες σκοπός μας είναι η ανάπτυξη δράσεων και προγραμμάτων για την ισότιμη ένταξη τους στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή. Για το σκοπό αυτό ο δήμος προσπαθεί κάνοντας διάφορες ενέργειες όπως: Πληροφόρηση - ενημέρωση των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και της τοπικής κοινωνίας για θέματα που τους αφορούν. Ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων. Ψυχο-κοινωνική στήριξη των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους. Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας. Ακόμα καταγράφονται τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρίες

και εισηγούμαστε μέσω της περιφέρειας προτάσεις για τις αναγκαίες παρεμβάσεις. Τέλος παρέχουμε επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική στα άτομα αυτά”.

Όσον αφορά την Κοινωνική Πολιτική του Δήμου για άτομα και οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας αυτή ασκείται με κοινωνικό παντοπωλείο, κοινωνικό ιατρείο-φαρμακείο, κοινωνικό φροντιστήριο, πρόγραμμα επισύττισης και διάφορα άλλα προγράμματα πρόνοιας από τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου. Σύμφωνα μάλιστα με έναν εκ των ερωτώμενων “Αγωνιζόμαστε σε εβδομαδιαία βάση ενοχλώντας διάφορους χορηγούς που μπορούν να συνδράμουν με οποιοδήποτε τρόπο είτε με τρόφιμα είτε με ρούχα, σχολικά είδη κλπ έτσι ώστε να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στο τιτάνιο αυτό έργο. Δυστυχώς όμως ο αριθμός των ατόμων που αγγίζουν το όριο της φτώχειας τείνει να ξεφύγει από κάθε λογική”. Αναφορικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, η μετατόπιση αρμοδιοτήτων και ευθυνών από το κεντρικό στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αναβαθμίζει τη σημασία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ενώ ταυτόχρονα τους δημιουργεί περισσότερες ευθύνες. Τα οικονομικά προβλήματα των δήμων όμως αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα και περιορίζουν τις δυνατότητες. Όποια προγράμματα χρηματοδοτούνται από κοινοτικούς πόρους μπορεί αρχικά να έχουν επιτυχία, όμως όταν η χρηματοδότηση από την Ε.Ε. τελειώσει το μέλλον τους γίνεται δυσοίωνο. Έτσι είναι απαραίτητη η εξασφάλιση πόρων από το κεντρικό κράτος μέσω της απόδοσης στους ΟΤΑ όλων των οφειλόμενων αλλά και της εξεύρεσης πόρων και από τους ίδιους τους Δήμους. Επίσης μέσω δωρεών, κληροδοτημάτων, χορηγιών από ιδιωτικούς φορείς μπορούν να μεταφερθούν κάποια κονδύλια για την κοινωνική πολιτική. Τέλος πρέπει να βελτιωθούν οι σχέσεις τα κεντρικά όργανα λήψης αποφάσεων οι οποίες είναι μάλλον ανύπαρκτες ή ανταγωνιστικές. Επίσης χρειάζεται βελτίωση του τομέα σχεδιασμού, έρευνας, καθώς και μεταφορά εμπειρίας και τεχνογνωσίας και από το εξωτερικό.

Επίσης χωρίς επαρκείς πόρους οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αναγκασμένοι να εξαρτώνται διαρκώς από το κεντρικό κράτος και έτσι να μην έχουν τη δυνατότητα επέκτασης της πολιτικής τους σε νέα πεδία με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες τους να υπολειπονται. Έτσι κρίνεται απαραίτητη η μετατόπιση του κέντρου βάρους της κοινωνικής πολιτικής σε σχεδιασμό, επεξεργασία, στελέχωση, πόρους στο τοπικό επίπεδο με αναβάθμιση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Ακόμα σε σχέση με τα συμπεράσματα του θεωρητικού μέρους γίνεται αντιληπτό, ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει την δυνατότητα να συγκροτήσει ένα αυτόνομο σύστημα κοινωνικής πολιτικής

σε τοπικό επίπεδο ανεξάρτητο από το κεντρικό σύστημα αφού οι πόροι προς τους φορείς της αυτοδιοίκησης προερχόμενοι από την Ε.Ε. δεν επαρκούν να τροφοδοτήσουν την λειτουργία αυτόνομων μηχανισμών κοινωνικής προστασίας στο τοπικό επίπεδο. Βέβαια ο Δήμος της έρευνας μας έχει αξιοποιήσει σε σημαντικό βαθμό τέτοιες δυνατότητες επιδιώκοντας την αναβάθμιση του ρόλου του, δημιουργώντας βασικές κοινωνικές υποδομές πάντοτε φυσικά στο πλαίσιο των επιλογών των κεντρικών μηχανισμών όμως σύμφωνα και με την ανάλυση της εμπειρικής διερεύνησης σχετικά με τους μηχανισμούς οργάνωσης και υλοποίησης των παρεμβάσεων στο πεδίο των κοινωνικών υπηρεσιών στο Δήμο Σαλαμίνας, διαπιστώθηκαν ελλείψεις σε υποδομές υποστήριξης, καθώς και ανεπαρκής στελέχωση.

Τέλος πρέπει να πούμε ότι «σε αντίθεση με τις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα, στο βαθμό και το μετρώ που ασκήθηκε, δεν συνεισέφερε ουσιωδώς στην κοινωνική ανάπτυξη. Πτυχές όπως η άμβλυνση των ανισοτήτων (ανάπτυξη αναδιανεμητικών στρατηγικών και πολιτικών), η προαγωγή καθολικών αξιών (κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη), η ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών (κοινωνικά δικαιώματα και ατομικές υποχρεώσεις), ανάδειξη αποτελεσματικού συστήματος κοινωνικής προστασίας (ισόρροπη εναρμόνιση κοινωνικών αναγκών και οικονομικών πόρων) παρέμειναν στη σκιά πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών υστερήσεων». (Βενιέρης κ.α., 2003:41)

Βιβλιογραφία:

- Campbell C. (1982), «Governments under stress», University of Press, Toronto
- Ewald F. (2000), «Ιστορία του Κράτους Πρόνοιας», Αθήνα: Gutenberg
- Lewis et all (2007), «Κοινωνική Πολιτική μια Άλλη Προσέγγιση», Αθήνα: Gutenberg
- Titmuss R.M. (1974), «Social Policy: An Introduction», London, George Allen and Unwin
- Αμίτσης, Γ. (2001), «Αρχές Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας. Το Ελληνικό Μοντέλο των Κοινωνικών Υπηρεσιών και η Ευρωπαϊκή Εμπειρία», Αθήνα: Παπαζήσης

- Βαρδακούρας Γ. (1980), «Κοινωνική πολιτική στον καπιταλισμό, στο σοσιαλισμό, στη χώρα μας», Αθήνα: Παπαζήση.
- Βενιέρης Δ. & Παπαθεοδώρου Χ. (2003), «Η Κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα. Προκλήσεις και προοπτικές», Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Βενιέρης Δ. (2009), «Ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική και κοινωνικά δικαιώματα το τέλος των ύμνων», Αθήνα: Ελληνικά γράμματα
- Βενιέρης Δ. (2012), σημειώσεις μαθήματος «Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική», τμήματος Κοινωνικής & Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
- Βενιέρης Δ. (2015), «Κοινωνική Πολιτική, Έννοιες & Σχέσεις», Αθήνα: Τόπος
- Δρακάκης, Ν. (2005) «Οι τοπικές κοινωνίες ως παράγοντας συνδιαμόρφωσης της κοινωνικής πολιτικής: ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Σύγχρονες ανάγκες κοινωνικής φροντίδας, Δομές και Προγράμματα στην τοπική κοινωνία, Ηράκλειο: ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤΙ.Α. ΚΡΗΤΗΣ -Π.Τ.Κ.Σ.Κ.Λ.Ε
- Δήμος Σαλαμίνας (2015), «Επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου», ανακτήθηκε 1-8-2015 από: www.salamina.gr
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (2011), «Στοιχεία Απογραφής Πληθυσμού 2011», ανακτήθηκαν στις 15-6-2015 από : <http://www.statistics.gr>
- Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (1995) «Κοινωνική Πολιτική και τοπική αυτοδιοίκηση Παρούσα κατάσταση και προοπτικές», Αθήνα: Ε.Ε.Τ.Α.Α.
- Έκθεση της Κομισιόν (2015). «Πρωταθλήτρια στην φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό η Ελλάδα. Έκθεση της Κομισιόν για την απασχόληση και τις κοινωνικές εξελίξεις το 2014», Εφημερίδα Το Βήμα, ανακτήθηκε στις 1-9-2015 από <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=667562>.
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, (2006), «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Αθήνα

- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). «Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες», Αθήνα: Κριτική.
- Κεδράκα Κ. (2002) «Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης», σημειώσεις ΕΑΠ ανακτήθηκε στις 2-9-2015 από:
<https://docs.google.com/document/d/1Ns81KOsIEHm0PKruMXSgV-xe9gtye6Npp-x2KgROIbs/edit?hl=en>
- Κοντιάδης Ξ. & Απίστουλας Δ. (2006), «Μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους και τοπική αυτοδιοίκηση», Αθήνα: Παπαζήση.
- Λυδάκη Α. (2001). «Ποιοτικές Μέθοδοι της Κοινωνικής Έρευνας», Αθήνα: Καστανιώτη
- Μακρυδημήτρης, Α. (1999), «Διοίκηση και Κοινωνία. Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα», Αθήνα: Θεμέλιο
- Μακρυδημήτρης, Α. (2011), «Περιφερειακή ανασυγκρότηση του κράτους: προκλήσεις και προοπτικές» ανακτήθηκε στις 20-2-2016 από:
https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiM96fN-rbLAhXFHpoKHd4QDj0QFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.inerpost.gr%2Fwp-content%2Fuploads%2F2015%2F02%2FPERIFEREIAKI-ANASYGKROTISI-TOU-KRATOUS1.doc&usg=AFQjCNHzPaF3E4xx_VLEfGHIL6Uz7bakng&sig2=HZBfCLF_jXOlcoWv19mgkw&bvm=bv.116573086,d.bGs
- Μπαμπανάσης Σ. (2012), «Το κοινωνικό πορτραίτο της Ελλάδας». Ανακτήθηκε στις 16-7-2015 απο: http://www.ekke.gr/images/PDF/Social_portrait_2012.pdf
- Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πρόγραμμα «Καλλικράτης»
- Νόμος 2539/1997, ΦΕΚ 244 (04/12/1997), «Συγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης», Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,
- Παπαιωάννου, Α., Θεοδωράκης Ι., & Γούδας, Μ. (2006) «Για μία καλύτερη φυσική αγωγή» Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδη

- Ρομπόλης Σ. και Δημούλας Κ. (1998). «Οι εταιρικές σχέσεις στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού», στο Κασιμάτη Κ. (επιμ.) «Κοινωνικός αποκλεισμός: η ελληνική εμπειρία», Αθήνα: Gutenberg
- Ρομπολης Σ. (2013). «Οικονομική Κρίση και Κοινωνικό Κράτος», ανακτήθηκε στις 14-8-2015 απο http://eekp.gr/wp-content/uploads/2013/08/vol1_paper3.pdf
- Σακελλαρόπουλος, Θ. (1999), «Η Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους», Αθήνα: Κριτική
- Σιούτη - Γεωργίου Γ. (1980), «Το νομικό καθεστώς της τοπικής αυτοδιοίκησης», Αθήνα: Σάκκουλα
- Σκαμνάκης Χ. (2005). «Η υποεθνική παράμετρος, προοπτική ή αδύναμος κρίκος των συστημάτων κοινωνικής προστασίας; Μια εμπειρική διερεύνηση των χαρακτηριστικών των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας της Αυτοδιοίκησης», στο Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α. (επιμ.) «Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας, Μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες», Αθήνα: Κριτική
- Σκαμνάκης, Χ. (2006), «Ο Ρόλος των Φορέων της Αυτοδιοίκησης στην Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής», Αθήνα: Gutenberg
- Στασινοπούλου Ο. (1996). «Ζητήματα Σύγχρονης Κοινωνικής Πολιτικής – Από το Κράτος Πρόνοιας στον Νέο Προνοιακό Πλουραλισμό», Αθήνα: Gutenberg
- Στασινοπούλου Ο., (2003), «Κράτος Πρόνοιας – Ιστορική Εξέλιξη, Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις», Αθήνα: Gutenberg
- Στασινοπούλου Ο. (2006), «Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική, Σημειώσεις Πανεπιστημιακών Παραδόσεων», Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής.
- Σφηκας Θ. (2012), «Η Κοινωνική Πολιτική στην Τοπική Αυτοδιοίκηση», ανακτήθηκε στις 22-2-2016 απο: http://theodorosdimopoulos.blogspot.gr/2012/03/blog-post_3027.html
- Τάτσος Ν. (1988), «Οι κρατικές επιχορηγήσεις προς την τοπική αυτοδιοίκηση», Αθήνα: ΕΕΤΑΑ

- Τσιώλης Γ. (2014), «Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική», Αθήνα: Έρευνα Κριτική
- Χάραρης, Μ. (2012), «Το κοινωνικό κράτος σε περίοδο κρίσης». Ανακτήθηκε στις 14-9-15 απο: www.tovima.gr/opinions/article/?aid=483220

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1

Ερωτήσεις συνέντευξης:

1. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου σας;
2. Ποια η γνώμη σας για την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας;
3. Υπάρχει πρόβλημα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις και αν ναι ποια είναι τα πιο βασικά;
4. Ποια η γνώμη σας για το Ωράριο Λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου;
5. Ποσό Ικανοποιημένος/η είστε από το Προσωπικό και τα Στελέχη των υπηρεσιών;
6. Ποια η γνώμη σας για τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;
7. Πιστεύετε ότι η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες;
8. Υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, αν ναι, σε ποιους τομείς;
9. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) τι ελλείψεις υπάρχουν σε σχέση με τις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό;
10. Τι ελλείψεις υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων;
11. Όσον αφορά στους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών;
12. Υπάρχει συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες;

13. Ποια είναι η κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μΕ.Α;
14. Υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας;
15. Υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο και πως το αντιμετωπίζετε;

Παράρτημα 2

Συνέντευξη 1

Προσωπικά στοιχεία:

- Φύλο: **Άνδρας**
- Ηλικία: 55
- Οικογενειακή κατάσταση: **Έγγαμος**
- αριθμός τεκνών: **2**
- Θέση αιρετού:

Δήμαρχος (αναπληρωτής πάρα τω δημαρχώ)

- Μορφωτικό επίπεδο: **ΠΕ**
- Επάγγελμα: **Δημοσιογράφος-συγγραφέας**

Ερωτήσεις:

1. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου σας;

ΑΠ: Τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου μας συναντώνται στους τομείς της υγείας και την παιδείας και έχουν αμβλυνθεί λόγω της οικονομικής κρίσης.

2. Ποια η γνώμη σας για την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας;

ΑΠ: Υπάρχει έλλειψη προσωπικού και οικονομικών πόρων.

3. Υπάρχει πρόβλημα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις και αν ναι ποια είναι τα πιο βασικά;

ΑΠ: Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα με τις κτιριακές εγκαταστάσεις εκτός από κάποιες κτιριακές επισκευές που χρειάζονται, υπάρχουν όμως αρκετά προβλήματα ανεπάρκεια χώρων και εξοπλισμού.

4. Ποια η γνώμη σας για το Ωράριο Λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου;

ΑΠ: Λειτουργούν απολυτά ικανοποιητικά.

5. Ποσό Ικανοποιημένος/η είστε από το Προσωπικό και τα Στελέχη των υπηρεσιών;

ΑΠ: Είμαι αρκετά ικανοποιημένος.

6. Ποια η γνώμη σας για τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;

ΑΠ: Πόλυ καλή και εύκολη διαδικασία.

7. Πιστεύετε ότι η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες;

ΑΠ: Σίγουρα ναι.

8. Υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, αν ναι, σε ποιους τομείς;

ΑΠ: Όχι δεν υπάρχουν δυνατότητες εκτός από κάποια προγράμματα ΕΣΠΑ.

9. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) τι ελλείψεις υπάρχουν σε σχέση με τις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό;

ΑΠ: Σίγουρα υπάρχουν ελλείψεις σε όλους τους τομείς. Γίνεται προσπάθεια να καλυφθούν.

10. Τι ελλείψεις υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων;

ΑΠ: Υπάρχουν ανάγκες νέων θέσεων σε κάποιους βρεφονηπιακούς σταθμούς.

11. Όσον αφορά στους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών;

ΑΠ: Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα.

12. Υπάρχει συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες;

ΑΠ: Ναι σε πολύ μεγάλο βαθμό.

13. Ποια είναι η κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α;

ΑΠ: Για τα θέματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες σκοπός μας είναι η ανάπτυξη δράσεων και προγραμμάτων για την ισότιμη ένταξη τους στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή. Για το σκοπό αυτό ο δήμος προσπαθεί κάνοντας διάφορες ενέργειες όπως: Πληροφόρηση - ενημέρωση των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και της τοπικής κοινωνίας για θέματα που τους αφορούν. Ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων. Ψυχο-κοινωνική στήριξη των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους. Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας. Ακόμα καταγράφονται τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρίες και εισηγούμαστε μέσω της περιφέρειας προτάσεις για τις αναγκαίες παρεμβάσεις. Τέλος παρέχουμε επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική στα άτομα αυτά.

14. Υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας;

ΑΠ: Ναι υπάρχουν: Κοινωνικό παντοπωλείο, Κοινωνικό ιατρείο-φαρμακείο, Κοινωνικό φροντιστήριο, πρόγραμμα επισυτισης.

15. Υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο και πως το αντιμετωπίζετε;

ΑΠ: Δεν υπάρχουν άστεγοι στον Δήμο μας.

Συνέντευξη 2

Προσωπικά στοιχεία:

- Φύλο: **Γυναίκα**

- Ηλικία: **44**
- Οικογενειακή κατάσταση: **Έγγαμη**
- αριθμός τεκνών: **2**
- Θέση αιρετού: **Αντιδήμαρχος (Κοινωνικών Υπηρεσιών, Παιδείας και Πολιτισμού)**
- Μορφωτικό επίπεδο: **ΠΕ**
- Επάγγελμα: **Φαρμακοποιός**

Ερωτήσεις:

1. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου σας;

Τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου έχουν να κάνουν όπως και στους περισσότερους δήμους άλλωστε με την υγεία, την παιδεία, άλλα και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο που ταλαιπωρεί τους δημότες μας. Ακόμα υπάρχουν σοβαρά προβλήματα της καθημερινότητας όπως η καθαριότητα, ο ηλεκτροφωτισμούς και η κατάσταση του οδικού δικτύου της πόλης που δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο την ζωή των κατοίκων.

2. Ποια η γνώμη σας για την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας;

Στις υπηρεσίες του Δήμου μας γίνεται μεγάλη προσπάθεια άλλα λόγω της οικονομικής κρίσης τα αποτελέσματα είναι μέτρια σε όλους αυτούς τους τομείς

3. Υπάρχει πρόβλημα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις και αν ναι ποια είναι τα πιο βασικά;

Δεν υπάρχουν προβλήματα με τις κτιριακές εγκαταστάσεις. Το πρόβλημα μας είναι ότι έχουμε πολλά κτίρια τα οποία ενοικιάζει ο Δήμος και πρέπει να γίνει μια μελέτη ποια χρειάζονται και ποια όχι έτσι ώστε να υπάρξει ένα νοικοκύρεμα των οικονομικών μας. Κάποια προβλήματα τα οποία όμως λύνονται υπάρχουν μόνο σε κάποια σχολεία και κάποια αθλητικά κέντρα.

4. Ποια η γνώμη σας για το Ωράριο Λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου;

Το ωράριο είναι ικανοποιητικό και όλο το προσωπικό το τηρεί απαρέγκλιτα.

5. Ποσό Ικανοποιημένος/η είστε από το Προσωπικό και τα Στελέχη των υπηρεσιών;

Μιλώντας για την κοινωνική υπηρεσία στην οποία ανήκω μπορώ να μιλήσω με τα καλύτερα λογία. Για τις άλλες υπηρεσίες δεν έχω κάτι ιδιαίτερο να πω δεν έχω παρατηρήσει όμως να υπάρχει κάποιο πρόβλημα.

6. Ποια η γνώμη σας για τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;

Είναι πολύ καλή και εύκολη διαδικασία που βοηθά ανθρώπους οι οποίοι έχουν ανάγκη (βιβλιάρια απορίας, επιδόματα πρόνοιας, σίτιση, κοινωνικό ιατρείο, κοινωνικό φροντιστήριο κλπ)

7. Πιστεύετε ότι η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες;

Σίγουρα ναι και μάλιστα έχει επιπτώσεις και την ψυχοσύνθεση των υπάλληλων. Η αβεβαιότητα κοστίζει σε ψυχική ηρεμία αφοί οι περισσότεροι υπάλληλοι είναι με σύμβαση και δεν ξέρουν αν αύριο θα είναι στη θέση τους.

8. Υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, αν ναι, σε ποιους τομείς;

Υπάρχει αρκεί να εκμεταλλευτούμε πολλά προγράμματα από την περιφέρεια και το ΕΣΠΑ. Ήδη στην κοινωνική υπηρεσία στην οποία ανήκω έχουμε πάρει δυο προγράμματα ΕΣΠΑ.

9. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) τι ελλείψεις υπάρχουν σε σχέση με τις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό;

Θα ήταν σίγουρα αρκετά καλύτερα να μπορούσαμε να εξυπηρετούσαμε περισσότερα άτομα στο θέμα της σίτισης ή περισσότερα παιδιά στους παιδικούς σταθμούς όμως όλα αυτά προϋποθέτουν χρήματα που δεν υπάρχουν και προσωπικό προσωπικό το οποίο εκ νόμου δεν μπορούμε να προσλάβουμε.

10. Τι ελλείψεις υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων;

Δεν γνωρίζω ακριβώς τις ελλείψεις επειδή ανήκω σε άλλο τομέα άλλα μπορώ να πω ότι θα μπορούσαμε να εξυπηρετήσουμε περισσότερες μητέρες αν είχαμε περισσότερο προσωπικό που όμως δεν έχουμε εκ του νομοί.

11. Όσον αφορά στους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών;

Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Στη Σαλαμίνα έχουν όλοι σχεδόν ενταχθεί πλήρως στο κοινωνικό περιβάλλον του νησιού και δεν υπάρχουν διακρίσεις σε ξένους ή μη.

12. Υπάρχει συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες;

Υπάρχει, Δήμαρχος, Αντιδήμαρχοι και σύμβουλοι είναι στην πλειοψηφία τους γυναίκες.

13. Ποια είναι η κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α;

Προσπαθούμε όσο το δυνατόν περισσότερο, ένα από τα προγράμματα της υπηρεσίας μου που βρίσκεται σε εξέλιξη είναι η τοποθέτηση ραμπών για ΑΜΕΑ σε όλα τα σχολεία και πεζοδρομία του νησιού.

14. Υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας;

Ναι υπάρχουν: Κοινωνικό παντοπωλείο, Κοινωνικό ιατρείο-φαρμακείο, Κοινωνικό φροντιστήριο, πρόγραμμα επισκότισης και προγραμματίσω προσόμοιας των κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου μας.

15. Υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο και πως το αντιμετωπίζετε;

Δεν υπάρχουν άστεγοι στο νησί, αν υπάρχουν είναι μεμονωμένες περιπτώσεις.

Συνέντευξη 3

Προσωπικά στοιχεία:

- Φύλο: Άνδρας
- Ηλικία: 60

- Οικογενειακή κατάσταση: Έγγαμος
- αριθμός τεκνών: 2
- Θέση αιρετού: Δημοτικός σύμβουλος πλειοψηφίας
- Μορφωτικό επίπεδο: ΠΕ
- Επάγγελμα: Δικηγόρος

Ερωτήσεις:

1. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου σας;

Τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου μας συναντώνται στην υγεία την παιδεία και στους δημότες που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.

2. Ποια η γνώμη σας για την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας;

Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

3. Υπάρχει πρόβλημα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις και αν ναι ποια είναι τα πιο βασικά;

Λες σχεδόν οι κτιριακές εγκαταστάσεις χρειάζονται εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης ζημιών από την φθορά του χρόνου.

4. Ποια η γνώμη σας για το Ωράριο Λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου;

Είναι ικανοποιητικό.

5. Ποσό Ικανοποιημένος/η είστε από το Προσωπικό και τα Στελέχη των υπηρεσιών;

Αρκετά ικανοποιημένη.

6. Ποια η γνώμη σας για τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;

Αγγίζει το τέλειο.

7. Πιστεύετε ότι η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες;

Σίγουρα ναι.

8. Υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, αν ναι, σε ποιους τομείς;

Όχι δεν νομίζω.

9. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) τι ελλείψεις υπάρχουν σε σχέση με τις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό;

Σίγουρα λόγω της κρίσης υπάρχουν ελλείψεις σε όλους τους τομείς.

10. Τι ελλείψεις υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων;

Κυρίως ελλείψεις προσωπικού

11. Όσον αφορά στους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών;

Δεν γνωρίζω, κάλο θα ήταν να μην δεχόμαστε οικονομικούς μετανάστες.

12. Υπάρχει συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες;

Ναι σε μεγάλο βαθμό.

13. Ποια είναι η κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α;

Υπάρχει ευαισθησία από τον δήμο σε μεγάλο βαθμό.

14. Υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας;

Ναι υπάρχουν διάφορες πολιτικές όπως Κοινωνικό παντοπωλείο, Κοινωνικό ιατρείο, Κοινωνικό φαρμακείο, Κοινωνικό φροντιστήριο, καθώς και πρόγραμμα επισκότισης.

15. Υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο και πως το αντιμετωπίζετε;

Πιστεύω πως δεν υπάρχουν.

Συνέντευξη 4

Προσωπικά στοιχεία:

- Φύλο: **Γυναίκα**
- Ηλικία: **42**
- Οικογενειακή κατάσταση: **Έγγαμη**
- αριθμός τεκνών: 2
- Θέση αιρετού: **Δημοτικός σύμβουλος μειοψηφίας**
- Μορφωτικό επίπεδο: **ΠΕ**
- Επάγγελμα: **Οικονομολόγος**

Ερωτήσεις:

1. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου σας;

Τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου μας είναι η ανεπάρκεια δόμων σε θέματα υγείας, η συσσώρευση ρίμα, η αύξηση της παραβατικότητας και η έλλειψη βασικών υπηρεσιών (ΙΚΑ, ΔΟΥ)

2. Ποια η γνώμη σας για την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας;

Οι υποδομές και η οργάνωση έχουν ελλείψεις και αυτό επηρεάζει την λειτουργία τους. Αναμφισβήτητα θα μπορούσε να ήταν πολύ καλύτερη η όλη εικόνα άλλα αυτό απαιτεί συνεργασία, θέληση και όραμα.

3. Υπάρχει πρόβλημα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις και αν ναι ποια είναι τα πιο βασικά;

Οι δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις παρουσιάζουν κατασκευαστικά προβλήματα που επηρεάζουν τη στεγανότητα των χώρων, την επαρκή θέρμανση το χειμώνα, καθώς και τον απαιτούμενο αερισμό.

4. Ποια η γνώμη σας για το Ωράριο Λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου;

Θεωρώ ότι το ωράριο είναι ένας τρόπος έλεγχου των υπάλληλων και γι αυτό είναι ήσσονος σημασίας. Το ζητούμενο είναι η παραγωγικότητα του υπάλληλου και οι απαιτούμενες εργατοώρες για να παραχθεί ένα συγκεκριμένο έργο.

5. Ποσό Ικανοποιημένος/η είστε από το Προσωπικό και τα Στελέχη των υπηρεσιών;

Είμαι ελάχιστα ικανοποιημένη και αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι υπάλληλοι με συγκεκριμένα προσόντα πχ πτυχίο απασχολούνται σε άσχετες με το πτυχίο τους θέσεις.

6. Ποια η γνώμη σας για τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;

Δεδομένων των συνθηκών είναι η καλύτερη δυνατή. Δυστυχώς όμως όπως συμβαίνει γενικά στις μέρες μας η ελληνική πρόνοια προνοεί περισσότερο για τους μετανάστες και λιγότερο για τους Έλληνες.

7. Πιστεύετε ότι η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες;

Βεβαίως αφού η κρίση ανάγκασε περισσότερο κόσμο να αναζητήσει τις υπηρεσίες αυτές λόγω οικονομικής ανέχειας.

8. Υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, αν ναι, σε ποιους τομείς;

Όχι, αφού είναι ήδη επιφορτισμένοι με μεγάλο αριθμό αρμοδιοτήτων, άλλωστε με την υποστελέχωση που τους διακρίνει δεν μπορούν να ανταποκριθούν ούτε στις υπάρχουσες αρμοδιότητες τους.

9. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) τι ελλείψεις υπάρχουν σε σχέση με τις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό;

Ελλείψεις σίγουρα υπάρχουν, ο πληθυσμός του νησιού που καταφεύγει στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου μας είναι δυσανάλογος σε σχέση με τις υποδομές του αφού υπάρχουν μεγάλες ελλείψεις σε προσωπικό, εξοπλισμό και χώρους.

10. Τι ελλείψεις υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων;

Για τα δεδομένα του δήμου μας θεωρώ ότι είναι αναγκαίοι τουλάχιστον δυο ακόμη βρεφονηπιακοί σταθμοί.

11. Όσον αφορά στους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών;

Ισχύει ότι ακριβώς και πανελληνίως, ανυπαρξία δομών και στελεχών που καθιστά αδύνατη την εξασφάλιση στέγης και την εύρεση απασχόλησης στα εν λόγω άτομα. Ήδη η χώρα μας έχει επιβαρυνθεί με πολύ μεγάλο αριθμό μεταναστών και αυτό είναι κάτι που επηρεάζει τις ζωές όλων των πολιτών.

12. Υπάρχει συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες;

Βεβαίως και μάλιστα είναι αρκετά μεγάλη σε αριθμό και έντονη ως παρουσία.

13. Ποια είναι η κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α;

Αιτή που προβλέπεται από την νομοθεσία, από κει και έπειτα γίνονται προσπάθειες για εξασφάλιση χώρων προσπέλασης σε πεζοδρομία, σχολεία κλπ

14. Υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας;

Αγωνιζόμαστε σε εβδομαδιαία βάση ενοχλώντας διάφορους χορηγούς που μπορούν να συνδράμουν με οποιοδήποτε τρόπο είτε με τρόφιμα είτε με ρούχα, σχολικά είδη κλπ έτσι ώστε να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στο τιτάνιο αυτό έργο. Δυστυχώς όμως ο αριθμός των ατόμων που αγγίζουν το όριο της φτώχειας τείνει να ξεφύγει από κάθε λογική.

15. Υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο και πως το αντιμετωπίζετε;

Αν υπάρχουν είναι ελάχιστοι.

Συνέντευξη 5

Προσωπικά στοιχεία:

- Φύλο: **Άνδρας**

- Ηλικία: **58**
- Οικογενειακή κατάσταση: **Έγγαμος**
- αριθμός τεκνών: **3**
- Θέση αιρετού: **Δημοτικός σύμβουλος πλειοψηφίας**
- Μορφωτικό επίπεδο: **ΥΕ**
- Επάγγελμα: **Εργολάβος οικοδόμων**

Ερωτήσεις:

1. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα του Δήμου σας;

Γεια και Παιδεία

2. Ποια η γνώμη σας για την οργάνωση, την λειτουργία και τις υποδομές των Υπηρεσιών του Δήμου Σαλαμίνας;

Είναι σε μέτριο επίπεδο

3. Υπάρχει πρόβλημα με τις Δημοτικές κτιριακές εγκαταστάσεις και αν ναι ποια είναι τα πιο βασικά;

Υπάρχουν διάφορα προβλήματα λόγω έλλειψης συντήρησης

4. Ποια η γνώμη σας για το Ωράριο Λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου;

Είναι αρκετά κάλο.

5. Ποσό Ικανοποιημένος/η είστε από το Προσωπικό και τα Στελέχη των υπηρεσιών;

Είμαι αρκετά ικανοποιημένος

6. Ποια η γνώμη σας για τη Διαδικασία Εγγραφής-Συμμετοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;

Είναι σε πολύ κάλο επίπεδο.

7. Πιστεύετε ότι η κρίση έχει επηρεάσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες;

Σίγουρα ναι και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό.

8. Υπάρχουν δυνατότητες ανάληψης περισσότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ, αν ναι, σε ποιους τομείς;

Όχι λόγω οικονομικής κρίσης.

9. Ως προς τις κοινωνικές υποδομές (υγεία, πρόνοια, παιδική μέριμνα κλπ) τι ελλείψεις υπάρχουν σε σχέση με τις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό;

Υπάρχουν αρκετές ελλείψεις προσωπικού και εξοπλισμό.

10. Τι ελλείψεις υπάρχουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων μητέρων;

Υπάρχουν κάποιες ελλείψεις προσωπικού

11. Όσον αφορά στους οικονομικούς μετανάστες, τι προβλήματα υπάρχουν με τη νομιμότητα παραμονής, τη στέγαση, την απασχόληση, την ασφάλιση, την εκμάθηση της γλώσσας, και την εκπαίδευση των παιδιών;

Υπάρχουν αρκετά προβλήματα για αυτό δεν πρέπει να δεχόμαστε μετανάστες.

12. Υπάρχει συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες;

Ναι πολύ μεγάλη.

13. Ποια είναι η κοινωνική πολιτική του δήμου σχετικά με τα Α.μ.Ε.Α;

Υπάρχει κάποια μεριμνά αν και υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

14. Υπάρχουν ειδικές δημοτικές πολιτικές για άτομα / οικογένειες που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας;

Ναι υπάρχουν αρκετές.

15. Υπάρχουν άστεγοι στο Δήμο και πως το αντιμετωπίζετε;